

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—Φαμέν ένεστ. τοῦ φημί. ἢ ἔχει διασαφητικὴν σημ. ὁμολογήθη παθ. ἄρ. α' τοῦ ὁμολογοῦμαι. ἄρτι χρον. ἐπίρρ.=πρὸ ὀλίγου. ἐκκεχυμένοι εἰσι (ἀντὶ ἐκκέχυνται) παρκ. τοῦ ἐκχέομαι (=διασκορπίζομαι, λησιμονοῦμαι), ἐξεχεόμην, χέομαι, ἐχεάμην, χυθήσομαι, ἐχύθη, ἐκκέχουμαι, ἐξεκεχύμην (λέγεται ἐπὶ ὑγρῶν). τηλικοῖδε δεικτ. ἀντων. (τηλικόσδε—τηλικήδε—τηλικόνδε=τόσον μέγας). σπουδῆ τροπ. ἐπίρρ.=σοβαρῶς. ἐλάθομεν ἄρ. β' τοῦ λανθάνω (=διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινός), ἐλάνθανον, λήσω, ἔλαθον, λέληθα, ἐλελήθειν. παντός μᾶλλον ἐπίρρ. ἔκφρασις ἐμφαντικῆς βεβαιώσεως=ἀναντιρρήτως. εἶτε... εἶτε διαζευκτικῆς σημ. σύνδεσμοι. δῆτα βεβαιωτ. μόριον. κακῶς πάσχω=κακοποιοῦμαι (τὸ ἐνεργ. κακῶς ποιῶ=κακοποιῶ). εὖ πάσχω=εὐεργετοῦμαι (τὸ ἐνεργ. εὖ ποιῶ=εὐεργετῶ). εὖ λέγω=ἐπαινῶ (εὖ ἀκούω=ἐπαινοῦμαι). δέδοκται παθ. παρακ. τοῦ ἀπροσ. δοκεῖ. ἀρχώμεθα ὑποτ. ἔνεστ. τοῦ ἀρχομαι. πῆ ἄλλη τροπικὰ ἐπίρρ. ἀλλὰ παραχωρητικῆς σημ. ἀλλὰ λέγε δ' ἀλλὰ μὲ προστακτ. δηλοῖ ἔντονον προτροπὴν (=λοιπόν). τῷ (=τινὶ) ἄρ. ἀντων.

Συντακτικά.— ἀδικητέον εἶναι (=δεῖν ἀδικεῖν) ἀντικ. (εἶδ' ἀπαρ.) ἐκ τοῦ φαμέν. ἐκόντας τροπ. μετ. ἢ (φαμέν). τινὶ δὲ (τρόπῳ) οὐ. τὸ ἀδικεῖν ὑποκ. (ἐναρθ. ἀπαρ.). οὔτε ἀγαθὸν οὔτε καλὸν (ἐστὶ). ἀγαθὸν—καλὸν κατηγ. ὡς ὁμολογήθη ἀναφ. πρότ. ἡμῖν ποιητικὸν αἴτιον. ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἐπιθ. διορ. ἡμῖν ποιητ. αἴτιον. αἱ πρόσθεν ἐπιθ. διορ. ἐν ταῖσδε ταῖς ἡμέραις ἔμπρόθ. διορ. χρόνου. ἡμᾶς αὐτοὺς ἀντικ. διαφέροντες κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ ἐλάθομεν. παίδων ἀντικ. γέροντες ἐπιθ. διορ. εἰς τὸ ἄνδρες. γέροντες ἄνδρες ἐπεξήγησις τοῦ τηλικοῖδε. διαλεγόμενοι ἐνδοτικὴ μετ. (τὸ πρᾶγμα) ὑποκ. τοῦ ἔχει. ὡσπερ... ἐλέγετο ἀναφ. πρότ. ἡμῖν ποιητικὸν αἴτιον. εἶτε φασίν, εἶτε μή (φασιν) κύριαι προτ. ἀδιαφορίας ἐκλογῆς. πάσχειν ὑποκ. τοῦ δεῖ. ἡμᾶς ὑποκ. τοῦ πάσχειν. χαλεπότερα—πραότερα ἀντικ. τῶνδε β' ὅρος συγκρίσεως. ὃν κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ τυγχάνει. τὸ ἀδικεῖν ὑποκ. κακὸν—ἀίσχρὸν κατηγ. τῷ ἀδικοῦντι δοτ. ἀντιχαριστικὴ (ἐπιθ. μετ.). ἀδικεῖν ὑποκ. τοῦ δεῖ. ἀδικούμενον ὑποθ. χρον. μετ. ἀνταδικεῖν ὑποκ. τοῦ ἐννοουμένου (δεῖ). ὡς οἱ πολλοί... ἀναφ. πρότ. ἐπειδὴ... ἀδικεῖν αἰτιολ. πρότ. κακουργεῖν ὑποκ. τοῦ δεῖ. ἀντικακουργεῖν ὑποκ. τῶν ἀπροσ. φράσεων δίκαιον ἢ οὐ δίκαιόν (ἐστὶ). (τινὰ ἢ ἡμᾶς) ὑποκ. ἐννοούμενον τῶν ἀπαρ. κακῶς πάσχοντα ὑποθ. μετ. ὡς οἱ πολλοί φασὶ ἀνάφ. πρότ. τὸ κακῶς ποιεῖν ὑποκ. τοῦ διαφέρει. ἀδικεῖν ἀντικ. τοῦ διαφέρει. ἀνταδικεῖν—κακῶς ποιεῖν ὑποκ. τοῦ δεῖ. (τινὰ) ὑποκ. τῶν ἀπαρ. οὐδένα ἀντικ. ἀνθρώπων γεν. διαιρετικὴ. οὐδ' ἂν πάσχη ἐνδοτ. πρότ. δειοῦν (πάθημα) σύστοιχον ἀντικ. ὑπ' αὐτῶν ποιητικὸν αἴτιον. καθομολογῶν ἐνδοτικὴ μετ. ὅπως μή... ἐνδοϊαστικὴ πρότ. ἐκ τοῦ ὄρα (κατ' ἄλλους πλαγία ἐρωτημ. πρότ.). παρὰ δόξαν ἔμπρόθ. διορ. ἐναντιότητος ὅτι... δόξει εἶδ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ οἶδα. ταῦτα ὑποκ. τοῦ δοκεῖ καὶ δόξει. ὀλίγοις τισὶ δοτ. προσωπ. οἷς.. δέδοκται ἀναφ. πρότ. οἷς δοτ. προσ. οἷς μὴ (δέδοκται) ἀναφ. πρότ. τούτοις δοτ. κτητικὴ. καταφρονεῖν ὑποκ. τῆς ἀπροσ. φράσεως (ἀνάγκη ἐστὶ). τούτους ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. ἀλλήλων ἀντικ. ὁρῶντας τροπ. μετ. πότερον.. ἢ ἀφίστασαι διμελῆς πλαγ. ἐρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ σκόπει. (τῆς βουλῆς) ἀντικ. τοῦ κοινωνεῖς. σοι δοτ. προσ. ἀρχώμεθα ἀπορηματικὴ ὑποτ. βουλευόμενοι κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ ἀρχώμεθα ὡς ἐνάρξεως σημ. ὡς ἔχοντες γεν. ἀπόλυτος αἰτιολ. ὑποκειμενικῆς κρίσεως ὡς ἐπεξήγησις τοῦ ἐντεῦθεν. τοῦ ἀδικεῖν—τοῦ ἀνταδικεῖν—(τοῦ) ἀμυνεσθαι ὑποκ. κακῶς πάσχοντα ὑποθ. μετ. ἀντιδρῶντα τροπ. μετ. τῆς ἀρχῆς ἀντικ. ἐμοὶ—σοὶ δοτ. προσ. εἰ δέδοκται (ὑπόθ). +λέγε καὶ δίδασκε (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος α' εἶδους δηλῶν τὸ πραγματικόν. εἰ ἐμμένεις (ὑπόθ.)+ἀκουε (ἀπόδ.)=ἐπίσης α' εἶδους. τοῖς πρόσθεν ἀντικ. εἰ ἂν ὁμολογήσῃ ἀναφ. ὑποθ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ ποιητέον (ἐστὶ). τὶς ὑποκ. τῷ ἀντικ. ὄντα κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ ὁμολογήσῃ (σπανιώτατα)

κατ' άλλους αἰτιολογική. *δίκαια* κατηγ. *ποιητέον* (=δει ποιεῖν τινα ἢ *ἐξαπατητέον* (=δει ἐξαπατᾶν).

Σχήματα λόγου.—*ἦ-ἦ-ἦ* (πολυσύνδετοι ἐρωτήσεις) ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ θέματος. *ἐκκεχυμένα* *εἰσὶ* (μεταφορὰ) ἐκ τῶν ὑγρῶν. *εἶτε-εἶτε-εἶτε-εἶτε* (πολυσύνδετον) ἀδιαφορίας ὡς πρὸς ἐκλογήν. *γέροντες—παῖδων* (ἀντιθεσις) ἡλικίας δηλοῦσα τὸ ἄτοπον τῆς ὑποτιθεμένης πράξεως. τὸ *ἀδικεῖν—τῷ ἀδικοῦντι* (παρήχησις). *καθομολογῶν—ὁμολογῆς* (παρήχησις). *ταῦτα δοκεῖ καὶ δόξει* (ἴττικὴ σύνταξις). καὶ *ξυνδοκεῖ καὶ ἀρχώμεθα—οὔτε—οὔτε—οὔτε* (πολυσύνδετα). *πάλαι καὶ νῦν* (ἀντιθεσις) χρόνου. *μᾶλλον δὲ* (ἐπανόρθωσις), διότι δὲν ἐθεωρήθη ὡς ἀκριβῆς ὑπ' αὐτοῦ ἢ χρῆσις τοῦ *λέγω*.

Γνωμικά—(ἠθικῆς ἀξίας) 7. «οὔτε ἄρα ἀνταδικεῖν δεῖ οὔτε κακῶς ποιεῖν οὐδένα ἀνθρώπων, οὐδ' ἂν ὀτιοῦν πάσῃ ὑπ' αὐτῶν».

8. *εἰ ἂν τις ὁμολογήσῃ τῷ δίκαια ὄντα ποιητέον».*

Πραγματικά.—*ἦ-ἦ* αἱ ἀλλεπάλληλοι ἐρωτήσεις ἐκλόμισαν τὸν Κρίτωνα, ὥστε νὰ παραδεχθῆ—μονολεκτικῶς ἀπαντήσας—ὅτι οὐδὲλως ἐπιτρέπεται ἡ ἀδικία. ἐν ταῖσδε ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις τῆς δίκης, τῆς καταδίκης καὶ τῆς ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ παραμονῆς. εἶτε μὴ φασὶν (οἱ πολλοί): ὁ Μωσαϊκὸς νόμος ἔλεγεν «ὄφθαλμὸν ἀντὶ ὄφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος», τῶν δὲ ἀρχαίων ὡς ἠθικὸν δόγμα ἐθεωρεῖτο «τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δὲ ἐχθροὺς κακῶς ποιεῖν (ἢ ἀνιᾶν)». Ἐπίσης *ἐἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου*. Ὡσαύτως ἡ θεωρία τοῦ Σόλωνος «(δότε) εἶναι δὲ γλυκὸν ὡδε φίλοισ', ἐχθροῖσι δὲ πικρὸν, τοῖσι μὲν αἰδοῖον, τοῖσι δὲ δεινὸν ἰδεῖν». (Σημειωτέον, ὅτι τοῦτο δὲν ἐτήρουν πάντες). οὔτε ἄρα ἀνταδικεῖν... Ὁ Σωκρ. ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου ἐμφανίζεται ὡς φορεὺς τῆς ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπλάσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὡς πρωτοπόρος καὶ πρόδρομος τῆς Χριστιανικῆς ἰδέας, κηρύσσων τὰ ἀνωτέρω, τὰ ὁποῖα πέντε αἰῶνας μετ' αὐτὸν ἐτελειοποίησε καὶ διεσάλπισεν ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς:

«Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλόγεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς» (Ματθ. κεφ. 5). Ἄρα ὁ Σωκράτης ἐφιστᾶ τὴν προσοχὴν τοῦ Κρίτωνα, μήπως τὸ «οὐδαμῶς ἀδικεῖν» ἀπεδέχθη ἀπὸ ἀγάπην καὶ σεβασμὸν καὶ οὐχὶ ἀπὸ ἐσωτέραν πραγματικὴν πίστιν. οἶδα ὀλίγοις τισὶ μεγίστη ἀλήθεια λέγεται, διότι οἱ πολλοὶ μὲν φιλέκδικοι καὶ μνησίκακοι ἦσαν, ὀλίγοι δὲ—καὶ μεταξὺ τούτων περιλαμβάνει τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὁ Σωκρ.—ἦσαν ἀνεξίκακοι καὶ Χριστιανικοί. (τῆς ἀρχῆς) *κοινωνεῖς* ὁ Σωκρ. ἐρωτᾷ τὸν Κρίτωνα, ἐὰν συμφωνῆ, ὥστε ἡ διατυπωθεῖσα ἠθικὴ ἀξία νὰ ἀποτελέσῃ βάσιν περαιτέρω συζητήσεως πρὸς ἐξαγωγήν νεωτέρων συμπερασμάτων. ἐντεῦθεν ἀπὸ ταύτης τῆς ἠθικῆς ἀρχῆς. *εἰ ἂν τις ὁμολογήσῃ...* δευτέρα ἠθικὴ ἀξία, καθ' ἣν ὄχι μόνον τὰ ἔγγραφα συμβόλαια τὰ ὑπὸ τῆς ἠθικῆς ἀνεγνωρισμένα πρέπει νὰ τηροῦνται, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄγραφα, δηλ. αἱ σιωπηραὶ συμφωνίαι, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο παραδεκταὶ ὡς δίκαιαι, ἄλλως θεωρεῖται ὡς ἀπάτη ἢ παράβασις.

Νόημα.— Ὁ Σωκράτης ἐρωτᾷ τὸν Κρίτωνα, ἂν παραδέχεται:

1) ὅτι ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει πρέπει ὁ ἄνθρωπος ἐκουσίως νὰ ἀδικῆ ἢ 2) ὅτι ὑπάρχουν περιπτώσεις καθ' ἃς ἄλλοτε μὲν δύναται νὰ ἀδικῆ, ἄλλοτε δὲ ὄχι ἢ 3) ὅτι εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν ἡ ἀδικία δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς καλὴ καὶ ὠραία πράξις, ἀλλ' ἐντιθέτως κακὴ καὶ αἰσχρὰ καὶ παρὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν, ὅπως καὶ κατὰ τὸ παρελ-

θὸν ἔγινεν ἀποδεκτόν, ἐκτὸς ἐὰν αἱ ὁμολογίαι ἐκεῖναι ἔχουν λησμονηθῆ ἤδη, ὅποτε οὐδόλως θὰ διαφέρουν τῶν μικρῶν παιδιῶν, τὰ ὁποῖα ἄλλα λέγουν σήμερον καὶ ἄλλα αὔριον καὶ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν θὰ εἶναι κολακευτικὸν δι' αὐτοὺς ἔχοντας τοιαύτην ἡλικίαν.

Ὁ Κρίτων ἀναγκάζεται νὰ συμφωνήσῃ ὅτι εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν πρέπει νὰ ἀδικῆ ἔκουσίως ὁ ἄνθρωπος καί, ἐφ' ὅσον αὕτη ἡ γενικὴ ἠθικὴ ἀξία ἔγινε δεκτὴ, ἀκολουθῶς γίνονται δεκταὶ ὑπὸ τοῦ Κρίτωνος καὶ αἱ ἄλλαι προταθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Σωκρ. μερικώτεροι ἀξίαι, ὅτι δηλ. δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀνταπόδοσις τῆς ἀδικίας, ἡ κακοποιήσις καὶ ἡ ἀνταπόδοσις τῆς κακοποιήσεως, διὰ τὸν λόγον ὅτι αὗται οὐδόλως διαφέρουν τῆς ἀδικίας.

Ἐπειδὴ ὁμως αἱ ἠθικαὶ αὗται ἀξίαι μόνον παρ' ὀλίγων ἀνθρώπων ἀναγνωρίζονται καὶ τηροῦνται, ὁ Σωκρ. προκαλεῖ τὸν Κρίτωνον νὰ ὁμολογήσῃ, κατὰ πόσον ἀποδέχεται ταύτας ὡς βάσιν νέας συζητήσεως. Συμφωνήσαντος τοῦ Κρίτωνος, ὁ Σωκράτης θέτει τὴν δευτέραν ἠθικὴν ἀξίαν, ὅτι δηλ. ὁ ἄνθρωπος πρέπει πάντοτε νὰ ἐκτελῆ, ὅσα παραδεχθῆ, ὅτι εἶναι δίκαια. Καὶ ὁ Κρίτων παραδέχεται καὶ ταύτην τὴν ἠθικὴν ἀξίαν.

Περίληψις.— α) Πρώτη ἠθικὴ ἀξία κατὰ τὸν Σωκράτην εἶναι, ὅτι ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει ἐπιτρέπεται ἡ ἀδικία καὶ β) Δευτέρα ἠθικὴ ἀξία εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν παραδεδεγμένων ὡς δικαίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 11.

ΣΩΚ. Ἐκ τούτων δὴ ἄθρει
ἀπιόντες ἡμεῖς ἐνθένδε
μὴ πείσαντες τὴν πόλιν
πότερον
κακῶς τινὰς ποιούμεν,
καὶ ταῦτα οὐς
ἤκιστα δεῖ (κακῶς ποιεῖν),

ἢ οὐ;
καὶ ἐμμένομεν
οἷς ὁμολογήσαμεν
δικαίοις οὐσιν ἢ οὐ;
ΚΡ. Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ἀπο-
κρίνασθαι

πρὸς δ' ἐρωτᾶς
οὐ γὰρ ἐννοῶ.
ΣΩΚ. Ἄλλ' ὧδε σκόπει
εἰ μέλλουσιν ἡμῖν

ἐνθένδε εἴτε ἀποδιδράσκειν,
εἴθ' ὅπως
δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο,
ἐλθόντες οἱ νόμοι
καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως
ἐπιστάντες

Συμφώνως πρὸς αὐτὰ τώρα πρόσεχε
ἐὰν ἡμεῖς ἀπέλθωμεν ἀπ' ἐδῶ,
χωρὶς νὰ πείσωμεν τὴν πόλιν,
ποῖον ἐκ τῶν δύο:
κακοποιούμεν κάποιους
καὶ μάλιστα ἐκείνους τοὺς ὁποίους
καθόλου δὲν πρέπει (νὰ κακοποι-
οῦμεν)

ἢ ὄχι;
Καὶ (τότε) μένομεν σταθεροὶ
εἰς ὅσα συνεφωνήσαμεν
ὅτι εἶναι δίκαια ἢ ὄχι;
Δὲν δύναμαι, Σωκράτη, νὰ ἀπαν-
τήσω

εἰς αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐρωτᾶς
διότι δὲν (τὸ) ἐννοῶ.
Σκέψου λοιπὸν ὡς ἐξῆς
ἐὰν, καθ' ὃν χρόνον ἡμεῖς σκοπεύο-
μεν

ἀπ' ἐδῶ εἴτε νὰ δραπετεύσωμεν
εἴτε ὅπως (ἄλλως)
πρέπει νὰ χαρακτηρίσωμεν αὐτό,
ἀφοῦ ἔλθουν (πρὸς ἡμᾶς) οἱ νόμοι
καὶ τὸ δημόσιον
(καὶ) ἀφοῦ σταθοῦν πλησίον μας

ἔροιντο·
 «εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες,
 τί ἐν νῶ ἔχεις ποιεῖν;
 (ἔχεις ἐν νῶ ποιεῖν),
 ἄλλο τι ἢ τούτῳ τῷ ἔργῳ,
 ᾧ ἐπιχειρεῖς (ποιεῖν),
 διανοεῖ τούς τε νόμους ἡμῶς
 ἀπολέσαι
 καὶ ξύμπασαν τὴν πόλιν
 τὸ σὸν μέρος;
 ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τ' (εἶναι)
 ἔτι εἶναι
 ἐκείνην τὴν πόλιν
 καὶ μὴ ἀνατετράφθαι,
 ἐν ἧ αἰ γινόμεναι δίκαι

μηδὲν ἰσχύουσιν,
 ἀλλὰ ὑπὸ ἰδιωτῶν
 ἄκυροί τε γίνονται καὶ διαφθεί-
 ρονται».

τί ἐροῦμεν, ὦ Κρίτων,
 πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα;
 πολλὰ γὰρ ἂν τις ἔχοι,
 ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ, εἰπεῖν
 ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου
 ἀπολλυμένου,
 ὃς προστάττει
 εἶναι κυρίας
 τὰς δίκας τὰς δικασθείσας.
 ἢ ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς,
 ὅτι (ἐπιχειροῦμεν ἀπολέσαι
 δικαίως τούς νόμους)·
 ἢ δίκαι γὰρ ἡμᾶς ἢ πόλις
 καὶ οὐκ ὀρθῶς ἔκρινε
 τὴν δίκην;
 ταῦτα ἢ τί ἐροῦμεν;
 ΚΡ. Ταῦτα νῆ Δία,
 ὦ Σώκρατες, (ἐροῦμεν).

ἤθελον (μας) ἐρωτήσῃ·
 «εἰπέ μοι, Σωκράτη,
 τί διανοεῖσαι νὰ κάμῃς;
 (Διανοεῖσαι νὰ κάμῃς)
 τίποτε ἄλλο ἢ μὲ αὐτὴν τὴν πρᾶξιν.
 τὴν ὁμοίαν ἐπιχειρεῖς (νὰ κάμῃς),
 σκέπτεσαι καὶ ἡμᾶς τούς νόμους
 νὰ καταλύσῃς
 καὶ ὁλόκληρον τὴν πολιτείαν,
 ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ σέ;
 ἢ σοῦ φαίνεται ὅτι (εἶναι) δυνατὸν
 νὰ στέκη ἀκόμη ὀρθία
 ἐκείνη ἢ πολιτεία
 καὶ νὰ μὴ ἀνατραπῇ ταχέως,
 εἰς τὴν ὁμοίαν αἰ ἐκδοθεῖσαι δικα-
 [στικαὶ ἀποφάσεις
 δὲν ἔχουν καμμίαν ἰσχύον,
 ἀλλὰ ὑπὸ ἀπλῶν πολιτῶν
 ἄκυροῦνται καὶ καταπατοῦνται;»

Τί θὰ ἀπαντήσωμεν, Κρίτων,
 εἰς αὐτὰ καὶ εἰς ἄλλα παρόμοια;
 Διότι πολλὰ θὰ ἠδύνατο κανεῖς,
 καὶ μάλιστα ῥήτωρ νὰ εἴπῃ
 πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ τοῦ νόμου,
 κινδυνεύοντος νὰ καταλυθῇ,
 ὁ ὁποῖος διατάσσει
 νὰ εἶναι ἔγκυροι
 αἱ ἐκδοθεῖσαι δικαστικαὶ ἀποφάσεις.
 ἢ (μήπως) θὰ εἴπωμεν εἰς αὐτούς,
 ὅτι (ἐπιχειροῦμεν νὰ καταλύσωμεν
 δικαίως τούς νόμους)·
 διότι μας ἠδίκαι ἢ πολιτεία
 καὶ δὲν ἐξεδίκασεν ὀρθῶς
 τὴν δίκην (μας);
 Αὐτὰ ἢ (ἄλλο) τι θὰ εἴπωμεν;
 Αὐτὰ μὰ τὸν Δία,
 Σωκράτη, (θὰ εἴπωμεν).

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—ἄθρει προστ. ἐνεστ. τοῦ ἀ-
 θρέω - ὦ (=βλέπω μετὰ προσοχῆς, προσέχω), ἠθρου, ἀθρήσω, ἠθρη-
 σα. ἠκιστα ποσοτ. ἐπίρρ. ὑπερθ. βαθμ. (ὀλίγον—ἠττον καὶ ἑλαττον καὶ
 μεῖον—ἠκιστα καὶ ἐλάχιστα). ἀποκρίνασθαι ἀπαρ. ἀορ. α' τοῦ ἀποκρίνο-
 μαι. μέλλουσιν μετ. ἐνεστ. τοῦ μέλλω, ἔμελλον καὶ ἠμελλον. μελλήσω,
 ἐμέλλησα. ἀποδιδράσκω ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ ἀποδιδράσκω, ἀπεδίδρασκον,
 ἀποδράσομαι, ἀπέδραν, ἀποδέδρακα, ἀπεδεδράκειν. ἐπιστάντες μετ. ἀορ.
 β' τοῦ ἐφίσταμαι (=στέκομαι πλησίον), ἐφιστάμην, ἐπιστήσομαι, ἐπέστην,

ἐφέστηκα, ἐφειστήκειν. ἔροινο εὐκτ. μ. ἀορ. β' (ἐνεργ. σημ.) τοῦ ἐρωτῶ, ἠρώτων, ἐρωτήσω καὶ ἐρήσομαι, ἠρώτησα καὶ ἠρόμην, ἠρώτηκα, ἠρωτήκειν. διανοεῖ ἐνεστ. (β' πρόσ.) τοῦ διανοοῦμαι (ἀποθ. ἐνεργ. διαθ.). ἀπολέσαι ἀπαρ. ἀορ. α' τοῦ ἀπόλλυμι=καταλύω. ἔτι ἐπίρρ.=ἀκόμη—πλέον. ἀνατετράφθαι ἀπαρ. παθ. παρακ. μέ σημ. ἐνεστ. τοῦ ἀνατρέπομαι, ἀνετρέπομην, ἀνατρέφομαι, ἀνατραπήσομαι, ἀνετραπόμην, ἀνετρέπην, ἀνατέτραμαι, ἀνετετράμην. ἄλλως τε καὶ ἐπίρρ. φράσις=καὶ μάλιστα. ἀπολλυμένου μετ. παθ. ἐνεστ. τοῦ ἀπόλλυμαι. κύριος=ἔγκυρος.

Συντακτικά.—ἐκ τούτων ἐμπρόθ. διορ. συμφωνίας, ἀπιόντες ὑποθ. μετ. μὴ πείσαντες ὑποθ. μετ. λόγω τοῦ μὴ (κατ' ἄλλους τροπική). πρότερον—ἢ διμελής εὐθεία ἐρωτ. πρότ. καὶ ταῦτα ἐνν. (ποιοῦμεν) κατήντησεν ἀντιθετ. σύνδ.=καὶ μάλιστα. οὕς ἤκιστα δεῖ (κακῶς ποιεῖν) ἀναφ. πρότ. ἢ οὐ (κακῶς ποιοῦμεν). οἷς ἀντικ. δικαίοις κατηγ. οὕσι κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ ὠμολογήσαμεν (σπανίως). ἔχω+ἀπαρ.=δύναμαι. ἀποκρίνασθαι ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). πρὸς ὃ ἐρωτᾶς ἐμπρόθ. διορ. ἀναφορᾶς. μέλλουσιν χρονικοῦποθετική μετ. ἡμῖν ὑποκ. ἀποδιδράσκειν ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). ὅπως δεῖ... ἀναφ. πρότ. ὀνομάσαι ὑποκ. τοῦ δεῖ. (τινὰ) ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. τοῦτο ἀντικ. ἐλθόντες—ἐπισιτάντες χρον. μετ. ἀσύνδετοι, ἀλλὰ ἀλληλοπροσδιοριζόμενα. τῆς πόλεως γεν. κτητική. εἰ... ἔροινο (ὑπόθ.)+τί ἐροῦμεν (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος γ' εἴδους δηλῶν ἀπλήν σκέψιν τοῦ λέγοντος. εἶπέ μοι... διαφθείρονται ἀντικ. τοῦ ἔροινο. ἄλλο τι (ἔχεις ἐν νῶ ποιεῖν) ἢ... διανοεῖ. τῷ ἔργῳ δοτ. ὄργανου. ᾧ ἐπιχειρεῖς ἀναφ. πρότ. ᾧ ἀντικ. ἀπολέσαι ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). τοὺς νόμους—τὴν πόλιν ἀντικ. ἡμᾶς παράθεσις εἰς τὸ νόμους. τὸ σὸν μέρος αἰτ. τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς. ἢ δοκεῖ... εὐθεία ἐρωτ. πρότ. σοι δοτ. προσωπική. οἶόν τ' (εἶναι) ὑποκ. τοῦ δοκεῖ. εἶναι—ἀνατετράφθαι ὑποκ. τοῦ οἶόν τ' (εἶναι) τὸ ἀνατετράφθαι νὰ μεταφρασθῇ μὲ ἐνεστῶτα. τὴν πόλιν ὑποκ. τῶν ἀπαρ. ἐν ἧ... ἀναφ. πρότ. αἱ γινόμενα ἐπιθ. μετ. μηδὲν σύστοιχον ἀντικ. (μηδεμίαν ἰσχύν). ὑπὸ ἰδιωτῶν ποιητικὸν αἷτιον. ἄκυροι κατηγ. πρὸς ταῦτα ἐμπρόθ. διορ. ὑπερασπίσεως. ἀπολλυμένου ἐπιθ. μετ. (ἐνεστ. ἀποπείρας). ὅς... προστάττει ἀναφ. πρότ. ὅς ὑποκ. εἶναι ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). τὰς δίκας ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. τὰς δικασθείσας ἐπιθ. μετ. κυρίας κατηγ. ὅτι (ἐπιχειροῦμεν ἀπολέσαι δικαίως τοὺς νόμους) εἰδ. πρότ. κατὰ βραχυλογίαν ὡς ἀντικ. τοῦ ἐροῦμεν. γὰρ διὰ τούτου αἰτιολογεῖται ἡ νοουμένη εἰδ. πρότ. ταῦτα (ἐροῦμεν) ἢ τι ἐροῦμεν.

Σχήματα λόγου.— πείσαντες τὴν πόλιν πρότερον ποιοῦμεν (παρήχησις τοῦ π.). ἐμμένομεν οἷς ὠμολογήσαμεν (ἔλξις) ἀντὶ ἐμμένομεν τούτοις, ἃ ὠμολογήσαμεν. ἀποδιδράσκειν (μεταφορὰ) ἐκ τῶν δούλων. ἐλθόντες οἱ νόμοι καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ἔροινο (προσωποποιία) μεγαλοπρεπῆς εἰκῶν τῶν Νόμων ὀμιλούντων. πρὸς ταῦτα... τοιαῦτα (παρήχησις). ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ (εἰρωνεία). ὅτι ἠδίκηει (βραχυλογία) ἀντί: ὅτι (ἐπιχειροῦμεν ἀπολέσαι τοὺς νόμους δικαίως) ἠδίκηει γὰρ ἡ πόλις.

Πραγματικά.— καὶ ταῦτα ἐξαίρεται ἡ σοβαρότης τοῦ περὶ οὗ θὰ ὀμιλήσῃ. οὕς ἤκιστα ὑπαινίσσεται τοὺς νόμους καὶ τὴν πατρίδα. οὐ γὰρ ἐννοῶ ὃ Κρίτων περιαχθεὶς εἰς δυσχερῆ θέσιν ἀπαντήσεως κατόπιν τῶν περὶ δικαίου συζητήσεων προφασίζεται ὅτι δὲν κατενόησε τὴν ἐρώτησιν. ἐλθόντες οἱ Νόμοι ἢ προσωποποιήσις τῶν Νόμων ὡς εἰκῶν εἶναι τόσον μεγαλοπρεπῆς, ὑπέροχος καὶ θεία, ὥστε πᾶς ἄνθρωπος, ἰδιαιτέρως δὲ ὁ Σωκρ., νὰ εἶναι συνδεδεμένοι πρὸς αὐτοὺς ἀρρήκτως καὶ μὲ ἰδιαιτέραν συγκίνησιν νὰ ἀκούουν τὸ παράπονόν των. Τὴν εἰκόνα τῶν Νόμων ἐδανείσθη καὶ ὁ πολὺς Κικέρων, χρησιμοποίησας αὐτὴν εἰς τὸν Γ' κατα Κατιλίνα λόγον. Οἱ Νόμοι εἶναι κανόνες δικαίου ὑπὸ τῆς πολιτείας τεθέντες καὶ ἐκφράζοντες ἀναγκαιότητα. Οἱ Ρωμαῖοι ἐπι-

γραμματικῶς εἶπον « *dura lex, sed, lex*». Νόμος πάντων βασιλεὺς (Πίνδαρος). Κάλλιστον ὁ Νόμος, ἢ δὲ ἀνομία αἰσχιστον (Πλάτων) ὅτι εἶναι ἡ ψυχὴ διὰ τὸ σῶμα, εἶναι καὶ οἱ νόμοι διὰ τὴν Πολιτείαν (Πλάτων) τί ἐν τῷ Νόμῳ γέγραπται; (Ἰησοῦς Χριστός). ὅτι τῆδε κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι (Σιμωνίδης διὰ τὸν Λεωνίδα). Ὁ σεβασμὸς τῶν Νόμων εἶναι ἀλάθητον κριτήριον τῆς ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς μορφώσεως τῶν ἀνθρώπων. ὦ Σώκρατες διότι μόνον αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς τῆς μελετωμένης ἀποδράσεως. ἀνατετράφθαι ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ψυχικῶς καὶ πνευματικῶς δὲν εἶναι ὄριμος, ὥστε, ὑπακούων εἰς τὴν λογικὴν καὶ τὸν ἠθικὸν νόμον, ἀναλόγως νὰ βουλευέται καὶ νὰ ἐνεργῇ, ἐτέθησαν ὑπὸ τῆς πολιτείας Νόμοι, περιστέλλοντες πᾶσαν πρὸς τὸ κακὸν ροπήν καὶ συντελοῦντες εἰς τὴν εὐρυθμὸν λειτουργίαν αὐτῆς ἢ ὑπὸ τῶν πολιτῶν παράβασις τούτων ἀνευ κυρώσεων θὰ συνεπήγετο πλήρη ἀνατροπὴν ταύτης, ἀναρχίαν καὶ ἀκολασίαν. καὶ ῥῆτωρ ἐπειδὴ πᾶς Ἀθηναῖος πολίτης εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ προτείνῃ κατάργησιν ἢ μεταρρύθμισιν νόμου τινός, ἢ Ἐκκλησία τοῦ Δήμου ἐξέλεγε κατ' ἔτος ῥήτορας, οἱ ὅποιοι ἐνώπιον τῶν νομοθετῶν τῆς Ἡλιαίας ἀγορεύοντες ὑπερήσπιζον αὐτόν μετ' αὐτοῦς ἠγόρευεν ὁ εἰσηγούμενος τὴν κατάργησιν καὶ ἔπειτα ἢ κατηργεῖτο ἢ ἐπεκυροῦτο ὁ νόμος ὡς κατήγορος ἐνταῦθα τοῦ νόμου νοεῖται ὁ Σωκράτης ἡδίκησε γὰρ ἡ αἰώνια ἀπάντησις τῶν ἀδικούντων.

Νόημα.—Ὁ Σωκράτης, ἀφοῦ κατῶρθωσε νὰ πείσῃ τὸν Κρίτων, ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἐπιτρέπεται ἡ ἀδικία καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐκτελῆ κανεὶς, ὅσα παραδεχθῆ, ὅτι εἶναι δίκαια, ἐρωτᾷ αὐτόν, ἂν εἶναι κακοποιήσις τῆς πολιτείας ἢ ἀπόδρασις αὐτοῦ παρὰ τὴν θέλησίν της ἐπειδὴ δὲ ὁ Κρίτων ἐπροφασίσθη, ὅτι δὲν ἀντελήφθη καλῶς, ὁ Σωκράτης ἐμφανίζει τοὺς Νόμους τῆς πολιτείας ὡς ἄνθρωπον ὁμιλοῦντα καὶ ἐρωτῶντα αὐτόν. ὅτι διὰ τῆς μελετωμένης πράξεως καταστρέφονται οἱ Νόμοι καὶ ὀλόκληρος ἡ πολιτεία, διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διατηρηθῇ ἡ πολιτεία, τῆς ὁποίας οἱ νόμοι καταπατοῦνται καὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων δὲν ἐφαρμόζονται ἀπὸ τὸν πρῶτον τυχόντα παραπονοούμενον ἰδιώτην. Ὁ Σωκράτης μαντεύει τὴν ἀπάντησιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἔδιδε ὁ Κρίτων εἰς τοὺς Νόμους, ὅτι δηλ. δίκαια πράξεις ἐπιχειρεῖται, ἐπειδὴ ἡ Πολιτεία ὑπῆρξε ἀδικος πρὸς αὐτόν διὰ τῆς ἐκδοθείσης καταδικαστικῆς εἰς θάνατον ἀποφάσεως.

Περίληψις.—Οἱ Νόμοι προσωποποιούμενοι ὁμιλοῦν πρὸς τὸν Σωκράτην τονίζοντες, ὅτι πᾶσα, ἔστω καὶ δίκαια κατάλυσίς των, συνεπάγεται ἀνατροπὴν τῆς πολιτείας,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 12

ΣΩΚ. Τί οὖν (ἐροῦμεν),
ἂν εἴπωσιν οἱ νόμοι
«ὦ Σώκρατες, ἢ
καὶ ταῦτα ὠμολόγητο
ἡμῖν τε καὶ σοὶ
ἢ (ὠμολόγητο)
ἐμμένειν ταῖς δίκαις,

αἷς ἂν ἡ πόλις δικάζῃ;»

εἰ οὖν θαυμάζομεν

Τί λοιπὸν (θὰ ἀπαντήσωμεν),
ἂν εἴπωσιν οἱ νόμοι
«Σωκράτη, ἀλήθεια
καὶ αὐταὶ αἱ συμφωνίαι εἶχον γίνεαι
ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἀπὸ σέ
ἢ (εἶχε γίνεαι συμφωνία)
νὰ μένης σταθερὸς εἰς τὰς ἀπο-
φάσεις,
τὰς ὁποίας τυχόν ἢ πολιτεία θὰ
[ἐξέδιδεν;»

Ἐὰν λοιπὸν θὰ ἐδοκιμάζομεν ἐκπλη-

[ξιν

αὐτῶν
 λεγόντων,
 ἴσως ἂν εἴποιεν,
 ὅτι «ὦ Σώκратες,
 μὴ θαύμαζε τὰ λεγόμενα,
 ἀλλ' ἀποκρίνου, ἐπειδὴ καὶ
 εἴωθας χρῆσθαι
 τῷ ἐρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι.
 φέρε γὰρ (εἰπέ),
 τί ἐγκαλῶν
 ἡμῖν καὶ τῇ πόλει
 ἐπιχειρεῖς ἡμᾶς ἀπολλύναι;
 οὐ πρῶτον μὲν σε ἐγεννήσαμεν
 [ἡμεῖς,

καὶ δι' ἡμῶν
 ἐλάβανε
 τὴν μητέρα σου ὁ πατήρ
 καὶ ἐφύτευσέ σε;
 φράσον οὖν
 τούτοις ἡμῶν,
 τοῖς νόμοις τοῖς περὶ τοὺς γάμους,

μέμφει τι,
 ὡς
 οὐ καλῶς ἔχουσιν;»
 «οὐ μέμφομαι»
 φαίην ἂν.
 «ἀλλὰ (μέμφει)
 τοῖς (νόμοις)
 περὶ
 τὴν τροφήν τε καὶ παιδείαν

τοῦ γενομένου,
 ἐν ἧ καὶ σὺ ἐπαιδεύθης;
 ἢ οὐ καλῶς
 προσέταττον ἡμῶν
 οἱ τεταγμένοι
 ἐπὶ τούτοις νόμοι,
 παραγγέλλοντες τῷ πατρὶ τῷ σῷ
 παιδεύειν σε
 ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ;»

«καλῶς (προσέταττον)» φαίην ἂν.
 «Εἶεν.
 ἐπειδὴ δὲ ἐγένου τε

δι' αὐτοὺς (τοὺς νόμους),
 διότι λέγουν (αὐτά),
 ἴσως θὰ ἠμποροῦσαν νὰ εἴπουν,
 ὅτι, «Σωκράτη,
 μὴ ἐκπλήττεσαι διὰ τὰ λεγόμενα,
 ἀλλὰ νὰ ἀπαντᾷς, ἀφοῦ μάλιστα
 συνηθίζεις νὰ μεταχειρίζεσαι
 καὶ τὴν ἐρώτησιν καὶ τὴν ἀπάντησιν.
 Ἐμπρὸς λοιπὸν (εἰπέ),
 ποίαν κατηγορίαν ἀποδίδων
 εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τὴν πόλιν
 ἐπιχειρεῖς νὰ μᾶς καταλύσης;
 Πρῶτον μὲν δὲν σε ἐγεννήσαμεν
 [ἡμεῖς,

δηλαδὴ δι' ἡμῶν
 (δὲν) ἐλάβανεν (ὡς σύζυγον)
 τὴν μητέρα σου ὁ πατήρ (σου)
 καὶ σε ἐγέννησε;
 Εἰπέ λοιπὸν
 ἐναντίον ἐκείνων ἐξ ἡμῶν,
 δηλαδὴ τῶν νόμων τῶν ἀναφερο-
 [μένων εἰς τοὺς γάμους,
 ἔχεις κανένα παράπονον,
 διότι κατὰ τὴν γνώμην σου
 δὲν εἶναι ὀρθοί;»
 «Δὲν ἔχω κανένα παράπονον»,
 θὰ ἔλεγον.
 «Ἀλλὰ (μήπως ἔχεις παράπονον)
 ἐναντίον τῶν (νόμων),
 οἱ ὅποιοι ἀναφέρονται
 εἰς τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν
 [ἀνατροφὴν

τοῦ γεννηθέντος,
 διὰ τῆς ὁποίας καὶ σὺ ἐξεπαιδεύθης;
 ἢ (μήπως) ὄχι ὀρθῶς
 ὠρίζον ἐξ ἡμῶν
 οἱ νομοθετημένοι
 διὰ ταῦτα νόμοι,
 ἐπιβάλλοντες εἰς τὸν πατέρα σου
 νὰ σε ἐκπαιδεύῃ
 μὲ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν γυμνα-
 [στικὴν;»

«Ὄρθῶς (ὠρίζον)», θὰ ἔλεγον,
 «ἔχει καλῶς.
 Ἐφοῦ δὲ καὶ ἐγεννήθης

καὶ ἐξετράφης καὶ ἐπαιδεύθης,
 ἔχοις ἂν εἰπεῖν
 πρῶτον μὲν, ὡς οὐχὶ ἦσθα
 ἡμέτερος καὶ ἔκγονος
 καὶ δοῦλος αὐτός τε
 καὶ οἱ σοὶ πρόγονοι;
 καὶ εἰ τοῦθ' οὕτως ἔχει,
 ἄρ' οἶει
 ἐξ ἴσου εἶναι τὸ δίκαιον
 σοὶ καὶ ἡμῖν
 καί, ἅττ' ἂν ἡμεῖς
 ἐπιχειρῶμεν ποιεῖν σε,
 οἶει δίκαιον εἶναι
 καὶ σοὶ ταῦτα ἀντιποιεῖν;

ἢ ἄρα
 πρὸς μὲν τὸν πατέρα (σου)
 οὐκ ἐξ ἴσου ἦν σοι τὸ δίκαιον
 καὶ πρὸς τὸν δεσπότην,
 εἰ σοι ὧν ἐτύγχανεν,
 ὥστε, ἅπερ πάσχοις
 ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν,

οὔτε
 κακῶς ἀκούοντα
 ἀντιλέγειν
 οὔτε τυπτόμενον
 ἀντιτύπτειν
 οὔτε ἄλλα τοιαῦτα πολλά·
 πρὸς δὲ τὴν πατρίδα
 καὶ τοὺς νόμους
 ἐξέσται σοι ἄρα,
 ὥστε, ἐὰν ἡμεῖς ἐπιχειρῶμεν
 ἀπολλύναι σε
 ἡγούμενοι δίκαιον εἶναι,
 καὶ σὺ αὖ
 ἐπιχειρήσεις ἀνταπολλύναι

ἡμᾶς τοὺς νόμους καὶ τὴν πατρίδα,
 καθ' ὅσον δύνασαι,
 καὶ φήσεις
 ποιῶν ταῦτα
 πράττειν δίκαια,
 ὁ ἐπιμελόμενος
 τῇ ἀληθείᾳ τῆς ἀρετῆς;

καὶ ἀνετράφης καὶ ἐξεπαιδεύθης,
 θὰ ἠδύνασο νὰ εἴπῃς
 πρῶτον μὲν, ὅτι τάχα δὲν ἦσο
 ἰδικός μας καὶ ἀπόγονος
 καὶ δοῦλος, καὶ σὺ ὁ ἴδιος
 καὶ οἱ πρόγονοί σου;
 Καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα ἔτσι εἶναι,
 ἄρα γε φαντάζεσαι,
 ὅτι ἔχεις τὰ ἴδια δικαιώματα
 σὺ μὲ ἡμᾶς
 καί, ὅσα τυχὸν ἡμεῖς
 ἐπιχειροῦμεν νὰ κάμνωμεν εἰς σέ,
 φαντάζεσαι ὅτι εἶναι δίκαιον
 καὶ σὺ νὰ κάμνης αὐτὰ πρὸς ἐκδί-
 κησιν (εἰς ἡμᾶς);

Ἡ τάχα
 ἀπέναντι μὲν τοῦ πατρός σου
 σὺ δὲν εἶχες τὰ ἴδια δικαιώματα,
 ὅπως καὶ ἀπέναντι τοῦ κυρίου σου,
 ἂν συνέβαινε νὰ ἔχῃς (κύριον),
 ὥστε, ὅσα βέβαια θὰ ἐπάθαινες,
 αὐτὰ νὰ κάμνης καὶ σὺ (εἰς αὐτούς)
 [πρὸς ἐκδίκησιν,

οὔτε δηλαδή,
 ἐὰν θὰ ἐκακολογεῖσο,
 νὰ ἀνταποδίδῃς τὴν κακολογίαν,
 οὔτε, ἐὰν θὰ ἐκτυπᾶσο,
 νὰ ἀνταποδίδῃς τὸ κτύπημα,
 οὔτε πολλὰ ἄλλα παρόμοια·
 ἀπέναντι ὅμως τῆς πατρίδος
 καὶ τῶν νόμων
 θὰ σοῦ ἐπιτραπῇ τάχα,
 ὥστε, ἐὰν ἡμεῖς ἐπιχειροῦμεν
 νὰ σέ καταστρέψωμεν,
 διότι νομίζομεν, ὅτι εἶναι δίκαιον,
 καὶ σὺ μὲ τὴν σειρὰν σου
 θὰ ἐπιχειρήσῃς ἐκδικούμενος νὰ
 [καταστρέψῃς

ἡμᾶς τοὺς νόμους καὶ τὴν πατρίδα,
 ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν δύναμίν σου,
 καὶ θὰ ἰσχυρισθῇς,
 μὲ τὸ νὰ κάμνης αὐτὰ,
 ὅτι πράττεις δίκαια,
 σὺ ὁ ὅποιος ἐνδιαφέρεσαι
 πράγματι διὰ τὴν ἀρετὴν;

ἢ οὕτως εἶ σοφός,
 ὥστε λέληθέ σε,
 ὅτι μητρόσ τε
 καὶ πατρός
 καὶ τῶν ἄλλων προγόνων
 ἀπάντων
 τιμιώτερόν ἐστιν ἢ πατρίς
 καὶ σεμνότερον
 καὶ ἀγιώτερον
 καὶ ἐν μείζονι μοίρα (ἐστὶ)
 καὶ παρὰ θεοῖς
 καὶ παρ' ἀνθρώποις
 τοῖς νοῦν ἔχουσι,
 καὶ
 (ὅτι) δεῖ σέβεσθαι (τινα)
 καὶ μᾶλλον ὑπείκειν
 καὶ θωπεύειν πχτρίδα
 χαλεπαίνουσαν
 ἢ πατέρα,
 καὶ (ὅτι δεῖ)
 ἢ πείθειν

ἢ ποιεῖν,
 ἃ ἂν κελεύῃ,
 καὶ (ὅτι δεῖ) πάσχειν,
 ἐὰν προστάτῃ
 παθεῖν τι,
 ἡσυχίαν ἄγοντα,
 ἐὰν τε (προστάτῃ)
 τύπτεσθαι,
 ἐὰν τε (προστάτῃ) δεῖσθαι,
 ἐὰν τε ἄγῃ (τινά)
 εἰς πόλεμον
 τρωθησόμενον
 ἢ ἀποθανούμενον,
 (ὅτι) ποιητέον ταῦτα,
 καὶ (ὅτι) τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει,
 καὶ (ὅτι) οὐχὶ ὑπεικτέον

οὐδὲ ἀναχωρητέον
 οὐδὲ λειπτέον τὴν τάξιν,
 ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμῳ
 καὶ ἐν δικαστηρίῳ
 καὶ πανταχοῦ (ὅτι) ποιητέον,
 ἃ ἂν κελεύῃ

*Ἡ τόσον (μόνον) εἶσαι σοφός,
 ὥστε ἔχει διαφύγει τὴν ἀντίληψιν
 ὅτι καὶ ἀπὸ τὴν μητέρα [σου,
 καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα
 καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους προγόνους
 ὅλους ἀνεξαιρέτως
 πολυτιμότερον (πρᾶγμα) εἶναι ἢ
 καὶ σεβαστότερον [πατρίς
 καὶ ἱερώτερον
 καὶ εἰς ἀνωτέραν θέσιν (εἶναι)
 καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τῶν θεῶν
 καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἀνθρώπων,
 οἱ ὅποιοι ἔχουν νοῦν,
 καὶ ἐπομένως
 (ὅτι) πρέπει νὰ σέβεται (κανεῖς)
 καὶ περισσότερον νὰ ὑπακούῃ
 καὶ νὰ περιποιῆται τὴν πατρίδα,
 ὅταν ὀργίζεται (κατ' αὐτοῦ),
 παρὰ τὸν πατέρα (του),
 καὶ (ὅτι πρέπει)
 ἢ νὰ προσπαθῇ νὰ (τὴν) πείσῃ (πρὸς
 [μεταβολὴν ἀντιλήψεων])

ἢ νὰ ἐκτελῇ,
 ὅσα τυχὸν διατάσσει,
 καὶ (ὅτι πρέπει) νὰ πάσχη,
 ἐὰν διατάσῃ
 νὰ πάθῃ κάτι,
 χωρὶς διαμαρτυρίας,
 εἴτε δηλαδὴ (διατάσσει)
 νὰ κτυπᾶται,
 εἴτε (διατάσσει) νὰ φυλακίζεται,
 καὶ ἐὰν ὀδηγῇ (κάποιον)
 εἰς πόλεμον (ἢ πατρίς),
 διὰ νὰ πληγωθῇ
 ἢ διὰ νὰ φονευθῇ,
 (ὅτι) πρέπει νὰ ἐκτελῇ αὐτά,
 καὶ (ὅτι τὸ ἠθικῶς) ὀρθὸν ἔτσι εἶναι,
 καὶ (ὅτι) δὲν πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ
 τὴν στράτευσιν
 οὔτε νὰ ὀπισθοχωρῇ
 οὔτε νὰ λιποτακτῇ,
 ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πόλεμον
 καὶ εἰς τὸ δικαστήριον
 καὶ παντοῦ (ὅτι) πρέπει νὰ ἐκτελῇ,
 ὅσα τυχὸν διατάσσει

ἡ πόλις καὶ ἡ πατρίς,
ἢ (ὅτι δεῖ)
πεῖθειν αὐτήν,
ἢ τὸ δίκαιον πέφυκε
βιάζεσθαι δὲ (τινα)

(ὅτι) οὐχ ὀσιόν (ἔστιν)

οὔτε μητέρα
οὔτε πατέρα,
πολὺ δὲ ἤττον ἔτι
τούτων τὴν πατρίδα;»
τί φήσομεν πρὸς ταῦτα, Κρίτων;

(φήσομεν) τοὺς νόμους
λέγειν ἀληθῆ ἢ οὐ;
ΚΡ. Ἐμοιγε δοκεῖ
(λέγειν ἀληθῆ).

ἡ πολιτεία καὶ ἡ πατρίς,
ἢ (ὅτι πρέπει)
να προσπαθῆ να τὴν μεταπείσῃ,
ὅπως ἐπιβάλλει τὸ φυσικὸν δίκαιον
να μεταχειρίζεται ὁμως (κανεῖς)
βίαια μέσα,

(ὅτι) δὲν (εἶναι) σύμφωνον πρὸς τὸν
θεῖον νόμον,

οὔτε ἐναντίον τῆς μητρός (του)
οὔτε ἐναντίον τοῦ πατρός (του),
πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἀκόμη
ἀπὸ αὐτοὺς ἐναντίον τῆς πατρίδος;»
Τί θὰ ἀπαντήσωμεν εἰς αὐτά, Κρί-
[των ;

(θὰ ἀπαντήσωμεν) ὅτι οἱ νόμοι
λέγουν τὴν ἀλήθειαν ἢ ὄχι;
Εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον φαίνεται
(ὅτι λέγουν τὴν ἀλήθειαν).

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—ἡ ἐρωτημ. μόριον=ἀλήθεια. ὁμολόγητο ὑπερσ. τοῦ ὁμολογεῖσθαι, ἀποκρίνον προστ. ἐνεστ. τοῦ ἀποκρίνομαι. εἴωθας παρακ. μέ σημ. ἐνεστ. τοῦ εἴωθα (=συνηθίζω), εἴωθειν. ἀπολλύναι ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ ἀπόλλυμι=καταστρέφω, καταλύω. φράσον προστ. ἀορ. τοῦ φράζω=λέγω. μέμφει ἐνεστ. (β' πρόσ.) τοῦ μέμφομαι τινί τι (=παραπονοῦμαι, κατηγορῶ). ἔχουσι μετ. ἐνεστ. τοῦ ἔχω. εἶν ἐπίρρ. δηλοῦν συγκατάθεσιν=ἔστω. ἐξετράφη παθ. ἀορ. β' τοῦ ἐκτρέφομαι. ἐγένου ἀορ. β' τοῦ γίγνομαι. ἦσθα παρατ. τοῦ εἶμι (β' πρόσ.). ἄττα (ἄτινα) ἀναφ. ἀντων., ἐνῶ ἄττα (τινά) ἀορ. ἀντων. οἶσι ἐνεστ. τοῦ οἶομαι (β' πρόσ.)=φαντάζομαι. κακῶς ἀκούω παθητικόν, ἐνῶ τὸ ἐνεργ. εἶναι κακῶς λέγω. εἶ λέγω=ἐπαινῶ, τὸ δὲ παθητικόν εἶ ἀκούω=ἐπαινοῦμαι. ἐξέστα μέλλ. τοῦ ἀπροσ. ἔξεστι. φήσεις μέλλ. τοῦ φημί. τῆ ἀληθείᾳ ἐπίρρ. ἐπιμελόμενος μετ. ἐνεστ. τοῦ ἐπιμέλομαι καὶ ἐπιμελοῦμαι=ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω. λέληθε παρακ. τοῦ λανθάνω=διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος. ὑπείκειν ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ ὑπέικω (=ὑποχωρῶ), ὑπέικον, ὑπέιξω, ὑπέιξα. χαλεπαίνουσαν μετ. ἐνεστ. τοῦ χαλεπαίνω (=ὀργίζομαι). ἐχαλέπαινον, χαλεπανῶ, ἐχαλέπηνα. τύπτεσθαι ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ τύπτομαι, πληγὰς λήψομαι, πληγὰς ἔλαβον, πληγὰς εἴληφα. δεῖσθαι ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ δέομαι -οῦμαι (=φυλακίζομαι), ἐδοῦμην, δεθήσομαι, ἐδέθην, δέδεμαι, ἐδέδεμην. τρωθησόμενον μετ. παθ. μέλλ. τοῦ τιτρώσκομαι (=πληγώνομαι), ἐτιτρώσκομην, τρώσομαι, τρωθήσομαι, ἐτρώθην, τέτρωμαι, ἐτετρώμην. ἀποθανούμενον μετ. μέλλ. τοῦ ἀποθνήσκω. ὑπείκτεον ρηματ. ἐπίθ. τοῦ ὑπέικω. ἀναχωρητέον ρηματ. ἐπίθ. τοῦ ἀναχωρῶ. λείπτεον ρηματ. ἐπίθ. τοῦ λείπω (=οὐ δεῖ ὑπέικειν οὐδὲ ἀναχωρεῖν οὐδὲ λείπειν). ἢ ἀναφ. ἐπίρρ.=ὅπως. πέφυκε παρακ. τοῦ φύω. ἔφυον, φύσω, ἔφουσα, πέφυκα, ἐπεφύκειν. ἦττον ἐπίρρ. συγκρ. βαθμ. (ὀλίγον—ἦττον—ἦκιστα).

Συντακτικά.—εἰ ὅδν (ἐροῦμεν). ἂν εἴπωσιν (ὑπόθ.)+εἰ ἐροῦμεν (ἀπόθ.) ὑποθ. λόγος δ' εἶδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. ταῦτα ὑποκ. τοῦ ὁμολόγητο. ἡμῖν—σοὶ ποιητικὰ αἰτία. ἐμμένειν ὑποκ. (εἶδ. ἀπαρ. τοῦ ἐννοουμένου (ὁμολόγητο). (σε) ὑποκ. ἐννοουμένου τοῦ ἀπαρ. ταῖς δίκαις ἀντικ. εἰς ἐν... δικάζῃ ἀναφ. ὑποθ. πρότ. εἰ θαυμάζοιμεν (ὑπόθ.)

+ *ἂν εἶποιεν* (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος γ' εἰδους δηλῶν ἀπλήν σκέψιν τοῦ λέγοντος. αὐτῶν γεν. αἰτίας. *ὅτι εὖ Σωκρ...* εἶδ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ εἶποιεν (λόγῳ τοῦ *ὅτι* ἀνεμόμεν πλάγιον λόγον, ἀλλ' ἀμέσως μετεβλήθη εἰς εὐθύν: *μὴ θαύμαζε...*). τὰ λεγόμενα αἰτία. αἰτίας. λεγόντων αἰτιολ. μετ. *ἐπειδὴ καὶ εἰώθασ* αἰτιολ. πρότ. *χρησθαι* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). *τῷ ἐρωτῶν*—*τῷ ἀποκρίνεσθαι* ἑναρθρα ἀπαρ. ὡς ἀντικ. τοῦ *χρησθαι*. φέρε παρακελευσματικὸν μόριον=ἔλα. *ἐγκαλῶν* τροπ. μετ. *τί—ἡμῖν—τῇ πόλει* ἀντικ. ἀπολλύναι ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). καὶ ἐπεξηγηματικὸς=δηλαδή. *δι' ἡμῶν* ἐμπρόθ. διορ. ὄργάνου. (οὐκ) *ἐλάμβανε*. τούτοις ἀντικ. τοῦ μέμφει. ἡμῶν γεν. διαιρ. τοῖς νόμοις... (τοῖς σθεσι) ἐπεξήγησις εἰς τὸ τούτοις. *περὶ τοὺς γάμου;* ἐμπρόθ. διορ. ἀναφορᾶς. *τι σύστοιχον* ἀντικ. (=μομφήν τινα). ὡς ἔχουσι αἰτιολ. μετ. ἀλλὰ (μέμφει τοῖς νόμοις;) τοῖς (σθεσι). *περὶ τὴν τροφήν*... ἐμπρόθ. διορ. ἀναφορᾶς. τοῦ γενομένου γεν. ὑποκ. (ἐπιθ. μετ.). *ἐν ᾗ*... ἀναφ. πρότ. *ἐν ᾗ* ἐμπρόθ. διορ. ὄργάνου. ἡμῶν γεν. διαιρετική. *εταγμένοι* ἐπιθ. μετ. *ἐπὶ τούτοις* ἐμπρόθ. διορ. σκοποῦ. *παραγγέλλοντες* τροπ. μετ. *ἐν μουσικῇ* ἐμπρόθ. διορ. ὄργάνου. *παιδεύειν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). *ἐπειδὴ ἐγένου* χρον. πρότ. *ἔχοις ἂν* δυνητική εὐκτ. *εἰπεῖν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). ὡς οὐκ ἦσθα εἶδ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ *εἰπεῖν*. *ἡμέτερος—ἐκγονος—δοῦλος* κατηγ. αὐτὸς κατηγ. διορ. τοῦ ἐννοουμένου ὑποκ. (σὺ). *εἰ ἔχει* (ὑπόθ.)+*ἄρ' οἶει* (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος α' εἰδους δηλῶν τὸ πραγματικόν. *εἶναι* ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *οἶει*. τὸ δίκαιον ὑποκ. τοῦ *εἶναι* (κατ' αἰτία). σοὶ καὶ ἡμῖν δοτ. κτητικά. *ἐξ ἴσου* ἐμπρ. διορ. τρόπου. *ἄετ' ἂν*. ἀναφ. ὑποθ. πρότ. *ποιεῖν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) *σέ—ἄετα* ἀντικ. τοῦ *ποιεῖν*. *οἶει* ρ. (σὺ) ὑποκ. *δίκαιον εἶναι* ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.). *ἀντιποιεῖν* ὑποκ. τῆς ἀπροσ. φράσεως. *δίκαιον εἶναι*. σοὶ δοτ. προσωπ. ταῦτα ἀντικ. σοὶ δοτ. κτητική. *πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὸν δεσπότην* ἐμπρόθ. διορ. ἀναφορᾶς. *ἐξ ἴσου* ἐμπρόθ. διορ. τρόπου. σοὶ δοτ. προσωπ. ὦν κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ *ἐτύγγανεν*. *εἰ ἐτύγγανεν* (ὑπόθ.)+*οὐκ ἐξ ἴσου ἦν* (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος β' εἰδους δηλῶν τὸ ἀπραγματοποίητον. *ὅστε ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν* συμπερασμ. ἀπαρεμφ. πρότ. *ἄπειρ πάσχοις* ἀναφ. πρότ. *οὕτε ἀντιλέγειν*... *πολλὰ ἐπεξήγησις* τοῦ ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν. *κακῶς ἀκούοντα—τυπτόμενον* ὑποθ. μετ. *οὕτε ἀλλὰ*... (ποιεῖν). *πρὸς τὴν πατρίδα*... τοὺς νόμους ἐμπρόθ. διορ. ἀναφορᾶς. σοὶ δοτ. προσωπ. *ὅστε καὶ σὺ ἐπιχειρήσεις καὶ φήσεις* συμπερ. πρότ. *εἰ ἐπιχειρῶμεν* (ὑπόθ.)+*ἐπιχειρήσεις καὶ φήσεις* (ἀπόδ.)=(ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. ἀπολλύναι ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). *σέ* ἀντικ. τοῦ ἀπολλύναι. ἠγοῦμενοι αἰτιολ. μετ. *εἶναι* ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) (τὸ ἀπολλύναι σε) ὑποκ. τοῦ *εἶναι*. *δίκαιον* κατηγ. *ἀνταπολλύναι* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). *ἡμᾶς—τὴν πατρίδα* ἀντικ. τοὺς νόμους παράθεσις εἰς τὸ ἡμᾶς. καθ' ὅσον δύνασαι ἀναφ. πρότ. *ποιῶν* τροπική μετ. *πράττειν* ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) *δίκαια* σύστοιχον ἀντικ. (=δικαίας πράξεις) εἰς τὸ *πράττειν*. *ὁ ἐπιμελόμενος* παράθεσις εἰς τὸ (σὺ)=(ἐπιθ. μετ.). *τῆς ἀρετῆς* ἀντικ. *σοφὸς* κατηγ. *ὅστε λέληθε* συμπερασμ. πρότ. *σέ* ἀντικ. *ὅτι μητρὸς τε...* ἔχουσι εἶδ. πρότ. *ἔστιν* ρ. *ἡ πατρίς* ὑποκ. (α' ὄρος συγκρ.). *τιμιώτερον σεμνότερον—ἀγιώτερον* κατηγ. *μητρὸς-πατρὸς-προγόνων* β' ὄρος συγκρίσεως. *ἐν μείζονι μοίρα* (ἔστι) ἐμπρόθ. διορ. βαθμοῦ, τάξεως. *παρὰ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις* ἐμπρόθ. διορ. τοῦ κρίνοντος προσώπου. *τοῖς ἔχουσι* ἐπιθ. μετ. *νοῦν* ἀντικ. *σέβασθαι—ὑπείκειν—θωπεύειν* ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. δεῖ. (τινὰ) ὑποκ. ἐννοούμενον τῶν ἀπαρ. *πατρίδα* ἀντικ. (α' ὄρος συγκρ.). *χαλεπαινοῦσαν* χρονική μετ. *ἡ πατέρα* β' ὄρος συγκρίσεως. *πείθειν—ποιεῖν—πάσχειν* ὑποκ. ἐπίσης τοῦ ἀπροσ. δεῖ. τὸ *πείθειν* εἶναι ἀποπειρατικὸς ἐνεσ. *ἂν ἐν κελύῃ* ἀναφ. ὑποθ. πρότ. (ἀντικ. τοῦ *ποιεῖν*). *εἰ ἐν προστάτῃ* (ὑπόθ.)+*δεῖ πάσχειν* (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν ἀόριστον ἐπανάληψιν. *παθεῖν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). *τι σύστοιχον* ἀντικ. (=πάθημά τι). *ἡσυχίαν ἄγοντα* τροπική μετ. *εἰ ἐν τε—εἰ ἐν τε* οἱ δύο πρῶτοι *εἰ ἐν* ἔχουν ἀιχλευκτικὴν σημ. *τύπτεσθαι—δεῖσθαι* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ προ-

στάτη, τοῦ ὁποίου εἶναι ἐπεξηγήσεις. εἰς ἄγῃ (ὑπόθ.). + ποιητίον (ἔστι) (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος δ' εἶδους δηλῶν ἀόριστον ἐπανάληψιν. ποιη-
 τέον (ἔστι) ἐτέθη ὀριστική ἀντί (ποιεῖν ταῦτα) ἀνακολούθως διὰ τὰς πα-
 ρεμπουσάσας πολλάς λέξεις καὶ χάριν ἐμφάσεως. τρωθησόμενον-ἀπο-
 θανόμενον τελικαὶ μετ. ὑπεικτέον-ἀναχωρητέον-λείπτεον (ἔστι)=δεῖ ὑπεί-
 κειν-ἀναχωρεῖν-λείπειν. εἰ ἂν κελεύῃ ἀναφορ. ὑποθ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ
 ποιητέον. πείθειν ὑποκ. τοῦ (δεῖ). ἢ...πέφυκε ἀναφ. προτ. βιάζεσθαι ὑποκ.
 τῆς ἀπροσ φράσεως δασόν (ἔστι). τινὰ ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. μητέρα-πατέρα-
 πατρίδα ἀντικ. τούτων β' ὄρος συγκρίσεως (τὴν πατρίδα α' ὄρος συγκρ.).
 τί ἀντικ. λέγειν ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ φήσομεν. τοὺς νόμους ὑποκ.
 (ἕτεροπροσωπία). ἀληθῆ ἀντικ. ἢ οὐ (λέγειν ἀληθῆ); ἔμοιγε δοκεῖ (ἀληθῆ
 λέγειν τοὺς νόμους).

Σχήματα λόγου.— ἂν εἴπωσιν οἱ Νόμοι εἰς Σώκρ. (ὑποφορά). οὐ
 μέφομαι (ἀνθυποφορά). ταῦτα ὠμολόγητο (ἀττική συντ.) ταῖς δίκαις. αἷς...
 (ἔλλεις) ἀντί ταῖς δίκαις, αἷς...δικάζῃ. μὴ θαύμαζε (ἀποτροπή) χάριν ἐμ-
 φάσεως εἰς προστακτικήν, ἀντί εἰς πλάγιον λόγον. ἐγεννήσαμεν ἐφύτευ-
 σε (μεταφοραὶ) ἐκ τῶν θηλέων καὶ τῶν φυτῶν.—παιδείαν—ἐπαιδεύθης
 (παρήχησις). ἐγένου τε καὶ ἐξετράφης καὶ ἐπαιδεύθης (πολυσύνδετον καὶ
 κλιμακωτόν). καὶ ἔκγονος καὶ δοῦλος (πολυσύνδετον). : δοῦλος (μεταφορὰ)
 ἐκ τῶν δούλων. δεσπότην (ὑπερβολή). ποιεῖν-ἀντιποιεῖν. τυπτόμενον-ἀντι-
 τύπτειν, ἀπολλύναι-ἀνταπολλύναι (ἀντιθέσεις). οὔτε... οὔτε... οὔτε (πολυ-
 σύνδετον). πρὸς μὲν—πρὸς δὲ (ἀντιθετικὴ σύγκρισις). ὁ ἐπιμελόμενος (πι-
 κροτάτη εἰρωνεία). σοφὸς (εἰρωνεία). μητρός τε καὶ πατρός καὶ προγόνων
 (πολυσύνδετον) πρὸς ἕξαρσιν τῆς ἐννοίας τῆς πατρίδος. μοῖρα (μετα-
 φορὰ). τιμιώτερον καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον (πολυσύνδετον). καὶ παρὰ
 θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις (πολυσύνδετον). καὶ σέβασθαι καὶ ὑπείκειν
 καὶ θωπεύειν (πολυσύνδετον θετικῶς). θωπεύειν (μεταφορὰ). ἢ πείθειν
 ἢ ποιεῖν (ἀντιθέσις). οὐχὶ ὑπεικτέον... οὐδέ... οὐδέ. (πολυσύνδετον, ὁμοιο-
 τέλευτον καὶ κλιμακωτόν ἀποθετικῶς). καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν δικαστηρίῳ
 καὶ πανταχοῦ (πολυσύνδετον). τὸ δίκαιον πέφυκε (μεταφορὰ) ἐκ τῶν φυ-
 τῶν. ἔμοιγε δοκεῖ (βραχυλογία) ἐνν. ἀληθῆ λέγειν τοὺς νόμους.

Γνωμικά.—9 «Μητρός τε καὶ πατρός καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάν-
 των τιμιώτερόν ἐστιν ἢ πατρίς καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον καὶ ἐν μείζονι
 μοῖρα καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι»

10. «καὶ σέβασθαι δεῖ καὶ μᾶλλον ὑπείκειν καὶ θωπεύειν πατρίδα
 χαλεπαίνουσαν ἢ πατέρα».

11. «Βιάζεσθαι δὲ οὐχ ὅσιον οὔτε μητέρα οὔτε πατέρα, πολὺ δὲ τού-
 των εἶη ἥτιον τὴν πατρίδα.

Αἱ τρεῖς αὗται κρίσεις, δι' ὧν ἐξαίρεται ἡ σημασία τῆς πατρί-
 δος, κατέστησαν πολυθρύλητοι διὰ τὴν δύναμιν τῆς σοφίας καὶ τῆς
 ἀρετῆς.

Πραγματικά.—ταῦτα ἀναφέρεται εἰς τὸ «ἡδίκησε γάρ», ὅτι δηλ.
 ἐπιτρέπεται εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις νὰ ἀκυροῦνται ὑπὸ τῶν πολι-
 τῶν καὶ νὰ περιφρονοῦνται αἱ εἰς βάρος αὐτῶν ἐκδιδόμεναι καταδικα-
 στικαὶ ἀποφάσεις. οὐ πρῶτον μὲ παράπονον οἱ Νόμοι ἐκθέτουν τὰς
 πρὸς τὸν Σώκρ. εὐεργεσίας των. ἐρωτᾶν-ἀποκρίνασθαι εἶνοι ἢ διαλεκτι-
 κὴ μέθοδος τοῦ Σώκρ. ἐγεννήσαμεν ἢ ζωὴ τοῦ Σώκρ. ὀφείλεται εἰς τὴν
 ὑπαρξιν τῶν νόμων, οἱ ὁποῖοι καθώριζον τὰ τοῦ γάμου. τοῖς περὶ τοὺς
 γάμους οἱ νόμοι καθώριζον πότε εἶναι ἔγκυροι οἱ γάμοι καὶ πότε ὄχι,
 χωρὶς βεβαίως νὰ εἶναι καὶ ὑποχρεωτικοί, ἐπίσης δὲ τίνα τέκνα ἐθεω-
 ροῦντο γνήσια καὶ τίνα νόθα καὶ τίνα τὰ δικαιώματα ἐκατέρων. τρω-
 φὴν καὶ παιδείας ἐπιβεβλημένα τῶν γονέων καθήκοντα σωματικῆς καὶ
 πνευματικῆς διατροφῆς τῶν τέκνων οὐχὶ ἐκ νομίμου καταναγκασμοῦ,
 ἀλλ' ἐξ ἐλευθέρας βουλήσεως καὶ ἠθικῆς ὑποχρεώσεως. δοῦλος οἱ ἐλεύ

θεροι πολῖται ἐθεώρουν ἑαυτοὺς δούλους τῶν Νόμων. ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ τὸ ἰδανικὸν τῆς ἐν Ἀθήναις ἀγωγῆς τῶν παίδων ἦτο ἡ δημιουργία πολίτου «καλοῦ καγαθοῦ», δηλ. ἀρμονικῆς ἀναπτύξεως πνεύματος καὶ σώματος καὶ οὐχὶ μονομερῶς τοῦ σώματος, ὅπως ἐν Σπάρτῃ· καὶ διὰ μὲν τῆς μουσικῆς ἐννοοῦνται τὰ γράμματα (ἀνάγνωσις-γραφή-ἀριθμητική), κιθάρισις, κιθαρῳδία, ποίησις, ρητορική, φιλοσοφία· διὰ δὲ τῆς γυμναστικῆς πᾶσα σωματικὴ ἀσκήσις συντελοῦσα εἰς τὴν εὐεξίαν τοῦ σώματος. *δεσπότην* οὕτως ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν δούλων ὁ κύριος· ἡ δὲ κυρία ἐλέγετο *δέσποινα*· ἐλέχθη μὲ ὑπερβολὴν, διότι ὁ Σωκρ. ἦτο ἐλεύθερος. *μητρός τε καὶ πατρός* ἡ Πατρίς παραβαλλομένη πρὸς γονεῖς καὶ προγόνους κηρύσσεται πολῦτιμος, σεβαστὴ καὶ ἀγία· εἶναι ὁ ὑπεροχώτερος ὕμνος τῆς ἐννοίας τῆς πατρίδος, ὁ ὁποῖος προδίδει ἀρετὴν καὶ σοφίαν διὰ τὸν εἰπόντα· λίαν προσφυῶς ὁ Πλάτων τοποθετεῖ εἰς τὸ μέσον τοῦ διαλόγου τὴν θαυμαστὴν ταύτην εἰκόνα, ἡ ὁποία ἐξαιρεται ἔτι μᾶλλον καὶ διὰ τῶν ἄλλων ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ γνωμικῶν.

Τὴν περὶ πατρίδος ὑψηλὴν καὶ ἀσύλληπτον ἰδέαν ἐνσαρκώνει αἰσθητῶς ἡ σημαία.

Περὶ πατρίδος ἐλέχθησαν αἱ ἐξῆς σοφαὶ καὶ λακωνικαὶ σκέψεις :

1. Οὐδὲν φίλτερον πατρίδος αἴης (*Ὀμηρος*). 2. Εἰς οἰωνὸς ἀριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης (*Ὀμηρος*). 3. οὗτοι ἐγώ γε ἦς γαίης δύναμαι γλυκερώτερον ἰδέσθαι (*Ὀμηρος*). 4. Τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐνὶ προμάχοισι πεσόντα ἄνδρα ἀγαθὸν περὶ ἧ πατρίδι μαρνάμενον (*Τυρταῖος*). 5. Καὶ μείζον ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω (*Σοφοκλῆς*). 6. Φιλῶ τέκν', ἀλλὰ πατρίδα ἐμὴν μᾶλλον φιλῶ (*Πλούταρχος*). 7. Dulce et decorum est pro patria mori (*Ὀράτιος*). 8. Δὲ ζεῖ χωρὶς πατρίδες ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ (*Παλαμᾶς*). 9. Ὅποιος δὲν ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του, δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀγαπᾷ τίποτε (*Τζόνσον*).

Ὅταν ὁμοῦς πρόκειται περὶ τῆς Ἑλληνικῆς πατρίδος, δικαιούμεθα νὰ εἴμεθα περισσότερον ὑπερήφανοι, διότι ὁ Γκαῖτε εἶπεν «ὅ,τι διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶναι ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία, εἶναι ἡ Ἑλλάς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ὁ Διόδοτος διεκήρυξεν «ὅ,τι εἴμεθα, τὸ ὀφείλομεν εἰς τοὺς Ἕλληνας». ἡ *πέιθειν* ὅπως μεταβάλη πεποιθήσεις, ὅταν ὀργίζεται. οὐχὶ ὑπεικτέον κλπ. αἱ ἐν καιρῷ πολέμου παραβάσεις ἐχαρακτηρίζοντο τριχῶς : 1) ἀστρατείας (ἀποφυγῆς στρατεύσεως), 2) δειλίας (ἀποχωρήσεως ἐκ τῆς, εἰς ἣν ἐτάχθη, θέσεως μετὰ τὴν ἐξοδὸν) καὶ 3) λιποταξίου (λιποταξίας πρὸ τοῦ ἐχθροῦ). Ἡ πρώτη ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑπεικτέον, ἡ δευτέρα εἰς τὸ ἀναχωρητέον καὶ ἡ τρίτη εἰς τὸ λειπτέον· διὰ πάντα παραβάτην ἀτιμία ἦτο τὸ τίμημα, δηλ. ἡ στέρησις πολιτικῶν δικαιωμάτων καὶ θάνατος. ὅσιον τὸ ὑπὸ θείων νόμων καθορισθέν.

Χαρακτηρισμός.— Ὁ Σωκράτης ἐμφανίζεται ὡς πρότυπον 1) ἀξιοπρεποῦς, σοβαροῦ, θετικοῦ καὶ συνεποῦς ἀνδρός, ἐκτελοῦντος πᾶν ὅ,τι πρεσβεύει καὶ ἐφαρμόζοντος ἀπαρεγκλίτως τὰ τε γραπτὰ καὶ ἀγραφα κρατοῦντα θέσμια. 2) νομοταγοῦς πολίτου. 3) ἀμειλίκτου ὀρθολογιστοῦ πρὸ τοῦ δικαίου. 4) ἐξαιρέτως καὶ ἀδαμαντίνως φιλοπάτριδος πολίτου. 5) ψυχροῦ ὑπολογιστοῦ τῶν κινδύνων. 6) ἀγαθοῦ καὶ ἀμνησικάκου. 7) ἀληθοῦς φιλοσόφου καὶ ἐναρέτου ἀνθρώπου καὶ 8) δεινοῦ περὶ τὴν διαλεκτικὴν (δεξιότης εἰς τὸν χειρισμὸν τοῦ θέματος, δύναμις ἐκλογῆς ἐπιχειρημάτων καὶ πειθῶ τοῦ ἀντιπάλου, ὥστε νὰ ἀσπάζεται τὰς ἀπόψεις του).

Νόημα.— Ἐὰν ὁ Κρίτων δώσῃ ὡς ἀπάντησιν εἰς τοὺς Νόμους, ὅτι ὁ Σωκράτης μελετᾷ νὰ δραπετεύσῃ, ἐπειδὴ ἡ πολιτεία ἀδίκως κατεδίκασεν αὐτὸν εἰς θάνατον, τότε οἱ Νόμοι πάλιν θὰ ἐρωτήσουν

καὶ θὰ ἀναφέρουν ὅλας τὰς εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας προσέφερον εἰς αὐτόν· ἦτοι 1) διὰ τῶν νόμων τῆς πολιτείας ὁ πατὴρ τοῦ Σωκράτους ἐνυμφεύθη τὴν μητέρα του καὶ τὸν ἐγέννησεν ὡς γνήσιον Ἀθηναῖον πολίτην καὶ 2) διὰ τῶν ἰδίων νόμων ἀνετρέφη καὶ ἐμορφώθη ὁ Σωκράτης μὲ πᾶσαν μουσικὴν καὶ γυμναστικὴν παιδείαν· ὁ Κρίτων εἰς ἀμφότερα τὰ ἐπιχειρήματα συμφωνεῖ.

Ἐπομένως, ἐφ' ὅσον ὁ Σωκράτης θεωρεῖται γνήσιον τέκνον τῶν Νόμων, ὅπως καὶ οἱ πρόγονοί του, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξισουῖται μὲ αὐτούς· καὶ ὅπως δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀδικῆ καὶ νὰ κακοποιῆ τὸν πατέρα ἢ τὸν ἀυθέντην του, πολὺ περισσότερο δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα διὰ τῆς μελετωμένης ἀποδράσεως νὰ ἀνταδικήσῃ πρὸς τοὺς Νόμους τῆς πολιτείας καὶ τὴν πατρίδα, ἔστω καὶ ἂν πάσχη ἀδίκως οἰονδήποτε κακὸν παρ' αὐτῆς, καὶ μάλιστα ἕνας Σωκράτης, ὁ ὁποῖος καθ' ὅλην τὴν ζωὴν ἐδίδασκε τὴν ἀρετὴν. Ἡ ἰδέα τῆς πατρίδος εἶναι πολῦτιμος, σεβαστὴ καὶ ἱερὰ περισσότερο ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς γονεῖς μας καὶ τοὺς προγόνους κατὰ τὴν κρίσιν βεβαίως τῶν θεῶν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι διαθέτουν νοῦν.

Ἐφ' ὅσον τοιαύτη εἶναι ἡ περὶ πατρίδος ἰδέα, ἐπιβάλλεται πᾶς ἄνθρωπος νὰ σέβεται καὶ νὰ ὑπακούῃ εἰς αὐτὴν καὶ ἢ νὰ προσπαθῆ νὰ τὴν μεταπέιθῃ ἀπὸ μίαν ἐνδεχομένως ἀδικὸν ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐλάμβανεν εἰς βᾶρος του, ἢ ἀγογγύστως νὰ ἐκτελῆ, ὅ,τι διατάσσῃ. ἔστω καὶ ἂν πρόκειται νὰ μαστιγωθῆ ἢ νὰ φυλακισθῆ ἢ εἰς πόλεμον νὰ ὀδηγηθῆ καὶ ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀποφεύγῃ τὴν στρατεύσιν οὔτε νὰ λιποτακτῆ, ἀλλὰ ἢ νὰ ἐφαρμόζῃ ἀπαρεγκλίτως τὰ διατασσόμενα ἢ νὰ μεταπέιθῃ συμφώνως πρὸς τὸ φυσικὸν δίκαιον. Καὶ ἂν δὲν εἶναι σύμφωνον πρὸς τοὺς θεῖους νόμους τὸ νὰ ἀσκῆ κανεὶς βίαν πρὸς τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα του, πολλῶ μᾶλλον δὲν εἶναι θεῖον τὸ νὰ βιαιοπραγῆ κατὰ τῆς πατρίδος.

Εἰς τὰς ὥρας αὐτάς σκέψεις τῶν Νόμων, οἱ ὁποῖοι ὀμιλοῦν διὰ στόματος τοῦ Σωκράτους, ὁ Κρίτων ἀναγκάζεται νὰ παραδεχθῆ, ὅτι ἔχουν δίκαιον οἱ Νόμοι.

Περιλήψεις.—α') Ἀρίθμησις τῶν πρὸς τοὺς πολίτας εὐεργεσιῶν τῶν Νόμων β') ἡ ἰδέα τῆς πατρίδος εἶναι πολῦτιμος, σεβαστὴ, ἱερὰ καὶ γ') καθήκοντα τῶν πολιτῶν πρὸς τὴν πατρίδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 13.

ΣΩΚ. «Σκόπει τοίνυν, ὦ Σώκρα- «Σκέψου λοιπόν, Σωκράτη»,
[τες],

φαῖεν ἂν ἴσως οἱ νόμοι,
«εἰ ἡμεῖς ταῦτα λέγομεν ἀληθῆ,

ὅτι οὐ δίκαια ἐπιχειρεῖς

δρᾶν ἡμᾶς,
ἀ νῦν ἐπιχειρεῖς (δρᾶν)·
ἡμεῖς γάρ σε γεννήσαντες,

ἐκθρέψαντες,
παιδεύσαντες,
μεταδόντες
ἀπάντων καλῶν,
ὧν οἱοί τε ἤμεν, σοί

ἤθελον εἶπει ἴσως οἱ νόμοι,
«ἂν αὐτά, τὰ ὁποῖα λέγομεν ἡμεῖς,
εἶναι ἀληθῆ,

ὅτι δηλαδὴ δὲν ἐπιδιώκεις
(ἠθικῶς) ὀρθὰ πράγματα

νὰ κάμῃς εἰς ἡμᾶς,
μὲ ὅσα τώρα ἐπιδιώκεις νὰ (κάμῃς)·
Ἡμεῖς δηλαδὴ, ἂν καὶ σὲ ἐγεννή-

[σαμεν,

ἂν καὶ σὲ ἀνεθρέψαμεν,
ἂν καὶ σὲ ἐξεπαιδεύσαμεν,
ἂν καὶ μετεδώσαμεν
ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ καλά,
ὅσα ἠδυνάμεθα, εἰς σὲ

καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι
πολίταις, ὅμως
προαγορεύομεν
τῷ πεποιημένῳ ἐξουσίαν
τῷ βουλομένῳ Ἀθηναίων,
ἐπειδὴν δοκιμασθῆ

καὶ ἴδη τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα
καὶ ἡμᾶς τοὺς νόμους,
ὧ ἂν ἡμεῖς
μὴ ἀρέσκωμεν,
ἐξεῖναι
λαβόντα τὰ αὐτοῦ
ἀπιέναι, ὅποι ἂν βούληται.
καὶ οὐδεὶς ἡμῶν τῶν νόμων
ἐμποδῶν ἐστίν,
οὐδ' ἀπαγορεύει,
ἐὰν τέ τις ὑμῶν βούληται
ἵεναι εἰς ἀποικίαν,
εἰ μὴ ἀρέσκοιμεν
ἡμεῖς τε καὶ ἡ πόλις,
ἐὰν τε (βούληται) μετοικεῖν
ἄλλοσέ ποι
ἐλθῶν,
ἵεναι ἐκεῖσε,
ὅποι ἂν βούληται,
ἔχοντα τὰ αὐτοῦ·
ὅς δ' ἂν ὑμῶν
παραμείνη,
ὁρῶν ὅν τρόπον
ἡμεῖς τὰς τε δίκας δικάζομεν
καὶ τἄλλα
διοικοῦμεν τὴν πόλιν,
ἤδη φαμέν
τοῦτον ἔργῳ
ὡμολογημένῳ ἡμῖν,
ποιήσῃ ταῦτα,
ἃ ἂν ἡμεῖς κελεύωμεν,
καὶ τὸν μὴ πειθόμενον
τριχῆ φαμεν ἀδικεῖν,

ὅτι τε οὐ πείθεται
ἡμῖν
γεννηταῖς οὖσιν,
καὶ ὅτι (οὐ πείθεται)

καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους
συμπολίτας (σου), ἐν τούτοις ὅμως
διακηρύσσομεν δημοσίᾳ,
μὲ τὸ νὰ ἔχωμεν δώσει τὴν ἄδειαν,
εἰς ὅποιον ἐκ τῶν Ἀθηναίων θέλει,
ἀφοῦ ὑποβληθῆ εἰς τὴν νόμιμον δο-
[κιμασίαν

καὶ ἴδη τὴν πολιτικὴν κατάστασιν
καὶ ἡμᾶς τοὺς νόμους,
εἰς ὅποιον τυχὸν ἡμεῖς
δὲν εἴμεθα ἀρεστοί,
ὅτι ἐπιτρέπεται,
ἀφοῦ λάβῃ τὴν περιουσίαν του,
νὰ ἀπέλθῃ, ὅπου τυχὸν θέλει.
Δηλαδή κανεὶς ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς νόμους
δὲν ἐμποδίζει
οὔτε ἀπαγορεύει,
εἴτε κανεὶς ἀπὸ σᾶς θέλει
νὰ μεταβῆ εἰς (καμμίαν) ἀποικίαν,
ἐὰν δὲν (τοῦ) εἴμεθα ἀρεστοί
ἡμεῖς καὶ ἡ πόλις,
εἴτε (θέλει) νὰ μετοικήσῃ
εἰς κανὲν ἄλλο μέρος,
ἀφοῦ μεταβῆ (ἐκεῖ),
νὰ ἀπέλθῃ εἰς ἐκεῖνο τό μέρος,
ὅπου τυχὸν θέλει,
ἔχων τὴν περιουσίαν του·
ὅποιος ἔμῳς τυχὸν ἀπὸ σᾶς
παραμείνη (εἰς τὴν πόλιν),
ἐνῷ βλέπει μὲ ποῖον τρόπον
ἡμεῖς καὶ τὰς δίκας δικάζομεν
καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα
κυβερνῶμεν τὴν πολιτείαν,
τότε πλέον ἰσχυρίζομεθα
ὅτι αὐτὸς ἐμπράκτως
ἔχει συμφωνήσει μὲ ἡμᾶς,
ὅτι θὰ ἐκτελῆ αὐτά,
τὰ ὅποια τυχὸν ἡμεῖς διατάσσομεν,
καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος δὲν ὑπακούει,
ἰσχυρίζομεθα ὅτι διαπράττει τρι-
[πλὴν ἀδικίαν,

καὶ διότι δηλαδή δὲν ὑπακούει
εἰς ἡμᾶς,
ἐνῷ εἴμεθα γεννήτορες του,
καὶ διότι (δὲν ὑπακούει),

τροφεῦσιν (οὔσιν),
καὶ ὅτι
ὁμολογήσας
πεῖθεσθαι ἡμῖν
οὔτε πείθεται
οὔτε πείθει ἡμᾶς,
εἰ μὴ ποιούμεν
καλῶς τι,
προτιθέντων ἡμῶν

καὶ οὐκ ἐπιταττόντων
ἀγρίως
ποιεῖν,
ἃ ἂν κελεύωμεν,
ἀλλὰ ἀφιέντων
δυοῖν θάτερα,
ἢ πείθειν ἡμᾶς
ἢ ποιεῖν,
οὐδέτερα
τούτων ποιεῖν).

ἐνῶ εἶμεθα ἀνατροφεῖς του,
καὶ διότι,
ἐνῶ ἀπεδέχθη
νὰ πείθεται εἰς ἡμᾶς,
οὔτε πείθεται
οὔτε ἐπιχειρεῖ νὰ μᾶς μεταπίση,
ἐὰν δὲν πράττωμεν
καλῶς κάτι,
ἐνῶ ἡμεῖς προτείνομεν (ἐλευθέραν
ἐκλογὴν τοῦ νὰ πείθῃ ἢ νὰ πεί-
[θεται])

καὶ (ἐνῶ) δὲν διατάσσομεν
μὲ σκληρὸν τρόπον
νὰ ἐκτελῇ,
ὅσα τυχὸν διατάσσομεν,
ἀλλὰ, ἐνῶ ἐπιτρέπομεν
τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο,
δηλαδή ἢ νὰ μᾶς πείθῃ
ἢ νὰ ἐκτελῇ (τὰς διαταγὰς μας),
οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο
ἐξ αὐτῶν ἐκτελεῖν).

Γραμματικά—Σημασιολογικά.— φαῖεν εὐκτ. ἐνεσ. τοῦ φημί= λέγω. δραῖν ἀπαρ. ἐνεσ. τοῦ δράω-δρῶ=πράττω. μεταδόντες μετ. ἀορ. β' τοῦ μεταδίδωμι. ἡμεν παρατ. τοῦ εἰμί. οἶός τ' εἰμι+ἀπαρ.=δύναμαι. ἐπειδὴν χρον. σύνδ. (ἐπειδὴ+ἄν). προαγορεύομεν ἐνεσ. τοῦ προαγορεύω (=διακηρύσσω δημοσίᾳ), προηγόρευον, προεῖπὼν, προεἶπον, προεἶρηκα. δοκιμασθῆ ὑποτ. παθ. ἀορ. α' τοῦ δοκιμάζομαι=ὑποβάλλομαι εἰς δοκιμασίαν ἐνηλικιώσεως. ἴδῃ ὑποτ. ἀορ. β' τοῦ δράω-ε. ἐξεῖναι ἀπαρ. ἐνεσ. τοῦ ἀπροσ. ἐξεῖται=ἐπιτρέπεται. ὅποι ἀναφ. τοπ. ἐπίρρ. ἐμποδῶν ἐπίρρ. (ἐν ποσὶν ὧν) τὸ ἀντίθετον (ἐκ ποδῶν). ἐμποδῶν εἰμί=ἐμποδίζω. ἄλλοσε-ἐκεῖσε τοπικὰ ἐπίρρ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως. τρεχῆ τροπ. ἐπίρρ. προτιθέντων μετ. ἐνεσ. τοῦ προτίθημι=ἀφήνω ἐλευθέραν ἐκλογὴν. ἀφιέντων μετ. ἐνεσ. τοῦ ἀφίημι=ἐπιτρέπω (ἐσφαλμένως τὸ βιβλίον λέγει: ἀφιέντων). δυοῖν ἀριθμητ. ἀπόλυτον (δυϊκοῦ ἀριθμοῦ). θάτερα (κράσις)=τὰ ἕτερα. οὐδέτερα ἐπιμεριστ. ἄντων. (ἀντὶ οὐδέτερον).

Συντακτικά.—εἰ ἡμεῖς... λέγομεν πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ σκόπει. ταῦτα ἀντικ. ἀληθῆ κατηγ. δεῖ οὐ δίκαια εἶδ. πρότ. ὡς ἐπεξήγησις τῆς πλαγ. ἐρωτ. δραῖν ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). ἡμᾶς α' ἀντικ. τοῦ δραῖν. δίκαια β' σύστοιχον ἀντικ. ἃ ἀντικ. τοῦ ἐπιχειρεῖν. γεννήσαντες—ἐκθρέψαντες—παιδεύσαντες—μεταδόντες, ἐνδοτικαὶ μετ. σοὶ—τοῖς ἄλλοις πολίταις α' ἀντικ. τοῦ μεταδόντες. καλῶν β' ἀντικ. ὧν οἶός τ' ἡμεν ἀναφ. πρότ. (δηλ. μεταδιδόναι). τῶ πεποιημένῳ ἕναρθρ. ἀπαρ. δηλοῦν τρόπον. ἐξουσίαν α' ἀντικ. τῶ βουλομένῳ β' ἀντικ. (ἐπιθ. μετ.). τῶν Ἀθηναίων γεν. διαιρετική. ἐπειδὴν δοκιμασθῆ χρον. πρότ. τὰ ἐν τῇ πόλει ἐπιθ. διορ. τοὺς νόμους παράθεσις τοῦ ἡμᾶς. ἢ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν ἀναφ. ὑποθ. πρότ. (δοτ. προσωπική τοῦ ἐξεῖναι). ἐξεῖναι ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ προαγορεύομεν. ἀπιέναι ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. ἐξεῖναι. λαβόντα χρον. μετ. (ἀντὶ λαβόντι). τὰ αὐτοῦ ἐπιθ. διορ. ἐνν. (πράγματα) ἀντικ. ὅποι ἂν βούληται ἀναφ. ὑποθ. πρότ. καὶ διασαφητικός=δηλαδή, ἡμῶν

γεν. διαιρετική. τῶν νόμων παράθεσις. *ἐὰν βούληται ἵνα*—*ἐὰν* (βούληται) *μετοικεῖν* (ὑποθ)+*οὐδ' ἀπαγορεύει* (ἀπόδ)=ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν ἀόριστον ἐπανάληψιν. *εἰ μὴ ἀρέσκομεν* (ὑπόθ)+*οὐδ' ἀπαγορεύει* (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος γ' εἰδους δηλῶν ἀπλῆν σκέψιν τοῦ λέγοντος. *ἐλθὼν* χρον. μετ. *ἵνα* (β') ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *ἀπαγορεύει*. *ὅποι ἂν βούληται ἀναφ.* ὑποθ. πρότ. *ἔχοντα* τροπ. μετ. *ὅς ἂν παραμείνη ἀναφ.* ὑποθ. πρότ. *ὑμῶν* γεν. διαιρετική. *ὄρων* ἔνδοτ. μετ. *ὅν τροπον...* διοικουῦμεν πλαγ. ἐρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ *ὄρων*. *ὅν τρόπον* αἰτιατ. τρόπου. *δίκας* οὐστοιχόν ἀντικ. *τάλλα* αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι. *ὠμολογημένοι* ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *φωμέν.* τοῦτον ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. *ἔργω* δοτ. τρόπου. *ἡμῖν* ἀντικ. *ποιήσιν* ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *ὠμολογημένοι*. ταῦτα ἀντικ. τοῦ *ποιήσιν*, *ἃ ἂν...* κελεύωμεν ἀναφ. ὑποθ. πρότ. *ἃ* ἀντικ. *ἀδικεῖν* ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *φωμέν.* τὸν *πειθόμενον* ὑποκ. τοῦ *ἀδικεῖν* (ἐπιθ. μετ.). *ὅτι οὐ πείθεται*—*ὅτι τροφεῦσι*—*ὅτι οὔτε πείθεται* αἰτιολ. πρότ. ὡς ἐπεξηγήσεις τοῦ *τριχῆ*. *ἡμῖν* ἀντικ. τοῦ *πείθεται*. *οὔσιν* ἔνδοτ. μετ. *γεννηταῖς* κατηγ. *ὅτι τροφεῦσιν* (οὔσιν ἡμῖν οὐ πείθεται). *ὠμολογήσας* ἔνδοτ. μετ. *πείθεσθαι* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *ὠμολογήσας*. *ἡμῖν* ἀντικ. τοῦ *πείθεσθαι*. *εἰ μὴ ποιούμεν* (ὑπόθ.)+*οὔτε πείθει* (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος α' εἰδους δηλῶν τὸ πραγματικόν. *προτιθέντων*—*ἐπιταττόντων* γεν. ἀπόλυτοι ἔνδοτικάι. *ἃ ἂν κελεύωμεν ἀναφ.* ὑποθ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ *ποιεῖν*. *ἐφιέντων* γεν. ἀπόλυτος ἔνδοτική. *θάτερα* ἀντικ. *δυοῖν* γεν. διαιρετική. *δυοῖν θάτερα* προεξαγγελτική παράθεσις. *ἢ πείθειν ἢ ποιεῖν* ἐπεξηγήσεις τοῦ *δυοῖν θάτερα*. *ἢ πείθειν* (οὐ καλῶς *ποιεῖν*) ἀποπειρατικός ἐνεστώς. *οὐδέτερα* ἀντικ. *τούτων* γεν. διαιρετική.

Σχήματα λόγου.— *Φαίεν ἂν ἴσως οἱ Νόμοι* (ὑποφορά). *εἰ ἡμεῖς ταῦτα λέγομεν* (βραχυλογία) ἀντὶ *εἰ ἀληθῆ ἔστι ταῦτα*, *ἃ ἡμεῖς λέγομεν*. *οὐ δίκαια* (λιτότης) ἀντὶ *ἀδικα*. *ἐπιχειρεῖς*—*ἐπιχειρεῖς* (ἐπαναφορά). *γεννήσαντες*—*ἐκθρέψαντες*—*παιδεύσαντες*—*μεταδόντες* (ἀσύνδετον) διὰ τὸ πολλοπλοῦν τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Νόμων. *μεταδόντες καλῶν*, *ὧν* (ἔλξις) ἀντὶ *μεταδόντες καλῶν*. *ἃ οἳοί τ' ἦμεν*. *οἳ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι πολίταις* (παρήχησις) τοῦ *σ*. *ἐξεῖναι*—*οὐδ' ἀπαγορεύει* (ἐκ παραλλήλου). *ἐμποδῶν*—*ἀπαγορεύει* (συνωνυμία). *ὅτι τροφεῦσι* (βραχυλογία) ἔνν. *οὔσιν ἡμῖν οὐ πείθεται*. *ὅτι τε καὶ τροφεῦσι καί...* (πολυσύνδετον). *οὐκ ἀγρίας* (λιτότης) ἀντὶ *πράως*.

Πραγματικά.— *δοκιμασθῆ* πᾶς Ἀθηναῖος ἔφηβος ἐγκαταλείπων τὴν ἐφηβείαν τῶν 18 ἐτῶν προκειμένου νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνδρῶν ἐδοκιμάζετο, δηλ. ἠλέγχοντο τὰ οἰκογενειακὰ στοιχεῖα, ἦτοι 1) ἐὰν συνεπλήρωσε τὸ 18ον ἔτος καὶ 2) ἐὰν εἶναι γνήσιον τέκνον γνησίων Ἀθηναίων ἀμφοτέρων τῶν γονέων. Καί, ἐὰν μὲν ἀπεδεικνύοντο ἀληθῆ, ἐνεγράφετο εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον, ἐγίνετο κύριος τῆς περιουσίας του, ὑπέκειτο εἰς στράτευσιν καὶ ἐδικαιοῦτο νὰ μετᾶσχη εἰς τὰ κοινὰ τῆς πόλεως· ἐὰν δὲ ἦσαν ψεῦδη, ἐτιμωροῦντο οἱ κακῶς ἐγγράψαντες. *πράγματα* πολιτικὴ καὶ διοικητικὴ κατάστασις. *ἐξεῖναι* πᾶς μὴ ἐπιδοκιμάζων τοὺς τῆς πόλεως νόμους σιωπηρῶς καὶ ἀνευ ἀδείας ἠδύνατο νὰ ἀπέλθῃ ἐξ αὐτῆς. *ἀποικίαν* δηλ. τῶν Ἀθηναίων πρὸς διατήρησιν τοῦ τίτλου Ἀθηναίου πολίτου. ἄλλοτε εἰς ξένην εἴτε Ἑλληνικὴν εἴτε βαρβαρικὴν. *ἔργω* ἢ ἐν Ἀθήναις παραμονὴ ἀποτελεῖ ἔμπρακτον σιωπηρὰν ὠμολογίαν ὅτι οἱ Νόμοι ἠρεσκον. *τριχῆ* πρὸς μείζονα ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας τῶν νόμων ὁ Σωκρ. κηρύσσει ἔνοχον τριπλοῦ ἀδικήματος τὸν ἀδικοῦντα τὴν Πατρίδα 1) *ἀνυπακοῆς* πρὸς γεννήτορας, ὡς οὔσαν τὴν Πατρίδα μητέρα 2) *ἀπειθείας* πρὸς τροφεῖς. ὡς οὔσαν τὴν Πατρίδα πνευματικὴν τροφὸν καὶ 3) *ἀπάτης* πρὸς αὐτήν, τ. ἔ. παραβάσεως ἀνειλημμένων ἐκ συμφωνίας ὑποχρεώσεων.

Νόημα.— Καὶ εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο οἱ νόμοι ὁμιλοῦντες το-

νίζουν τὰ ἀδικήματα, εἰς ἃ ὑποπίπτει, ὁ ἀπειθῶν πρὸς τὴν Πατρίδα. Ἐνῶ οἱ Νόμοι εἶναι ἐκεῖνοι, διὰ τῶν ὁποίων πᾶς πολίτης ἐγεννήθη. ἀνετρόφη, ἐμορφώθη καὶ μετέσχε παντὸς ἀγαθοῦ τῆς πολιτείας καὶ θὰ ἠδύναντο νὰ ζητήσουν σεβασμὸν αὐτῶν, ὅμως παρέχουν τὴν ἐλευθερίαν εἰς πάντα πολίτην, ὅταν ἐνηλικιωθῆ καὶ δὲν μείνη εὐχαριστήμενος ἀπὸ αὐτούς, νὰ παραλάβῃ τὴν περιουσίαν του καὶ νὰ μεταβῆ, ὅπου θὰ ἤθελε. Πᾶς πολίτης ὅμως, ὁ ὁποῖος παραμένει εἰς αὐτὴν καὶ βλέπει τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐκδόσεως δικαστικῶν ἀποφάσεων, ὁμολογεῖ πλέον ἐμπράκτως, ὅτι καὶ τὴν πολιτείαν ἀγαπᾷ καὶ τὰ ὑπ' αὐτῆς διατασσόμενα θέλει ἐκτελέσει· ἄλλως διαπράττει τριπλοῦν ἀδίκημα· 1) ἀδικεῖ τοὺς γονεῖς του. 2) ἀδικεῖ τοὺς ἀνατροφεῖς του καὶ 3) παραβαίνει ἀνειλημμένας ὑποχρεώσεις, ἐφ' ὅσον οὔτε τὰ διατασσόμενα ἐκτελεῖ οὔτε προσπαθεῖ νὰ μεταπίσῃ· ἀλλ' οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ἄλλο πράττει.

Περίληψις.— Ἀπαρίθμησις ἀδικημάτων, εἰς ἃ ὑποπίπτει ὁ μὴ ὑπακούων εἰς τοὺς Νόμους τῆς Πατρίδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 14.

«Ταῦταις δὴ ταῖς αἰτίαις
φαμέν καὶ σέ, ὦ Σώκρατες,
ἐνέξεσθαι,
εἴπερ ποιήσεις,
ἃ ἐπινοεῖς
καὶ οὐχ ἤκιστα
'Αθηναίων σε,
ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα».
εἰ οὖν ἐγὼ εἴποιμι·
«διὰ τί δή;»
ἴσως δικαίως
ἂν μου καθάπτοιεντο,
λέγοντες ὅτι ἐγὼ
ἐν τοῖς μάλιστα 'Αθηναίων

τυγχάνω ὁμολογηκῶς αὐτοῖς
ταύτην τὴν ὁμολογίαν·
φαῖεν γάρ ἂν, ὅτι,
«ὦ Σώκρατες, μεγάλα τεκμήριά
ἐστὶν ἡμῖν τούτων,

ὅτι ἡρέσκομέν σοι
καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ πόλις·
οὐ γάρ ἂν ἐπεδήμεις
ποτέ ἐν αὐτῇ
διαφερόντως τῶν ἄλλων
ἀπάντων 'Αθηναίων,
εἰ μὴ σοι ἤρεσκε
διαφερόντως,

«Εἰς αὐτὰς λοιπὸν τὰς κατηγορίας
ἰσχυρίζομεθα ὅτι καὶ σύ, Σωκράτη,
θὰ θεωρηθῆς ἔνοχος,
ἐὰν βέβαια ἐκτελέσης,
ὅσα ἔχεις κατὰ νοῦν,
καὶ μάλιστα ὄχι ὀλιγώτερον
ἀπὸ τοὺς (ἄλλους) 'Αθηναίους σύ,
ἀλλὰ πολὺ περισσότερον».
ἐὰν λοιπὸν ἐγὼ ἤθελον εἶπει·
«διὰ ποῖον λόγον τάχα;»
ἴσως δικαίως
ἤθελον μὲ προσβάλλει,
λέγοντες ὅτι ἐγὼ
περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον 'Α-

[θηναῖον
συμβαίνει νὰ ἔχω κάμει μὲ αὐτοὺς
αὐτὴν τὴν συμφωνίαν·
θὰ (μου) ἔλεγον δηλαδὴ, ὅτι
«Σωκράτη, μεγάλας ἀποδείξεις
ἡμεῖς ἔχομεν αὐτῶν (τῶν πραγμά-
[των),

ὅτι δηλαδὴ σοῦ ἤμεθα ἀρεστοὶ
καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ πόλις·
διότι (ἄλλως) δὲν θὰ παρέμενες
ποτέ εἰς αὐτὴν
ὑπὲρ τοὺς ἄλλους
ὄλους ἀνεξαίρετως τοὺς 'Αθηναίους,
ἐὰν δὲν σοῦ ἤρεσκεν
ὑπερβολικῶς,

καί,
οὐτ' ἐξῆλθες πώποτε
ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ θεωρίαν,

ὅτι μὴ ἅπαξ
εἰς Ἴσθμόν,
οὔτε ἄλλοσε οὐδαμόσε (ἤλθες),
εἰ μὴ ποι (ἤλθες)
στρατευσόμενος

οὔτε ἄλλην ἀποδημίαν
ἐποιήσω πώποτε,
ὥσπερ (ποιοῦνται)
οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι,
οὐδ' ἐπιθυμία ἄλλης πόλεως
οὐδ' ἄλλων νόμων

ἔλαβέ σε
εἰδέναι,
ἀλλὰ ἡμεῖς
σοὶ ἱκανοὶ ἦμεν
καὶ ἡ ἡμετέρα πόλις·
οὕτω σφόδρα ἡμᾶς ἤρου
καὶ ὠμολόγεις πολιτεύσεται
καθ' ἡμᾶς
τὰ τε ἄλλα
καὶ παῖδας
ἐν αὐτῇ ἐποιήσω,
ὥς
ἀρεσκούσης σοὶ τῆς πόλεως.

ἔτι τοίνυν ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ
ἔξῃν σοὶ
τιμήσασθαι (σαυτῶ)
φυγῆς,
εἰ ἐβούλου,
καὶ ὅπερ νῦν
ἐπιχειρεῖς (ποιῆσαι)
ἀκούσης τῆς πόλεως,
τότε (ἔξῃν σοὶ)
ποιῆσαι
ἐκούσης.
σύ δὲ τότε μὲν
ἐκαλλωπίζου
ὥς οὐκ ἀγανακτῶν,
εἰ δέοι τεθνάναι σε,

καί (διὰ τοῦτο)
οὔτε ἐξῆλθές ποτε ἕως τώρα
ἐκ τῆς πόλεως, διὰ νὰ παρακολου-
θήσης τοὺς πανελληνίου; ἀγῶνας,
παρὰ μόνον μίαν φοράν,
διὰ νὰ παρακολουθήσης τὰ Ἴσθμια,
οὔτε πουθενὰ ἄλλοῦ (μετέβης),
ἐκτὸς ἐὰν (μετέβης) κάπου,
διὰ νὰ ἐκπληρώσης τὰς στρατιωτι-
κὰς σου ὑποχρεώσεις,
οὔτε (κανένα) ἄλλο ταξίδι
ἔκαμες ποτὲ ἕως τώρα,
καθὼς ἀκριβῶς (κάμνουν)
οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι,
οὔτε ἐπιθυμία ἄλλης πόλεως
οὔτε ἄλλων νόμων
σὲ κατέλαβεν,
ὥστε νὰ γνωρίσης (αὐτούς),
ἀλλὰ ἡμεῖς
σοῦ εἶμεθα ἱκανοποιητικοὶ
καὶ ἡ ἰδική μας πόλις·
τόσον πολὺ μᾶς προετίμας
καὶ ὠμολόγεις ὅτι θὰ ζῆς ὡς πολί-
συμφώνως πρὸς ἡμᾶς [της
καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα
καὶ μάλιστα καὶ παιδιὰ
ἐντὸς αὐτῆς ἐδημιούργησες,
διότι κατὰ τὴν κρίσιν μας
σοῦ ἦτο ἀρεστὴ ἡ πόλις.

Ἐπὶ πλέον δὲ κατ' αὐτὴν τὴν δίκην
εἶχες τὸ δικαίωμα
νὰ ὀρίσης διὰ τὸν ἑαυτὸν σου
τὴν ἐξορίαν ὡς τιμωρίαν σου,
ἐὰν ἤθελες,
καὶ ἐκεῖνο ἀκριβῶς, τὸ ὅποῖον τώρα
ἐπιδιώκεις (νὰ κάμης)
παρὰ τὴν θέλησιν τῆς πόλεως,
τότε (εἶχες τὸ δικαίωμα)
νὰ τὸ κάμης
μὲ τὴν θέλησιν της.
Σὺ ὅμως τότε μὲν
ἐκαμάρωνες
προσποιούμενος ὅτι δὲν ἐθύμωνες,
διότι παρίστατο ἀνάγκη νὰ θανατώ-
[θῆς.

ἀλλὰ ἤροῦ, ὡς ἔφησθα,
 πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον·
 νῦν δὲ οὔτε ἐκείνους
 τοὺς λόγους αἰσχύνει,
 οὔτε ἡμῶν τῶν νόμων
 ἐντρέπει,
 ἐπιχειρῶν διαφθεῖραι,
 πράττεις τε
 ἄπερ
 δοῦλος φαυλότατος
 ἂν πράξειεν,
 ἐπιχειρῶν ἀποδιδράσκειν
 παρὰ τὰς ξυνθήκας τε
 καὶ τὰς ὁμολογίας,
 καθ' ἃς ξυνέθου
 ἡμῖν πολιτεύεσθαι.
 πρῶτον μὲν οὖν ἀπόκριναι ἡμῖν

τοῦτ' αὐτό,
 εἰ ἀληθῆ λέγομεν
 φάσκοντές σε ὠμολογηκέναι

ἔργῳ, ἀλλ' οὐ λόγῳ
 πολιτεύεσθαι
 καθ' ἡμᾶς,
 ἢ οὐκ ἀληθῆ;»
 τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων;
 (φῶμεν) ἄλλο τι
 ἢ ὁμολογῶμεν
 (λέγειν ἀληθῆ);
 ΚΡ. Ἐνάγκη (ἔστιν), ὦ Σώκρατες,
 (ὁμολογεῖν ἀληθῆ λέγειν).
 ΣΩΚ. «Ἄλλο τι οὖν (ποιεῖς)»,
 ἂν φαῖεν,
 «ἢ παραβαίνεις ξυνθήκας
 τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς
 καὶ ὁμολογίας
 οὐχ ὁμολογήσας
 ὑπὸ ἀνάγκης οὐδὲ ἀπατηθεὶς
 οὐδὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ
 ἀναγκασθεὶς βουλευσασθαι,
 ἀλλ' ἐν ἔτεσιν ἑβδομήκοντα,

ἐν οἷς
 ἐξῆν ἀπιέναι,

ἀλλὰ προετίμας, καθὼς ἔλεγες,
 ἀντὶ τῆς ἐξορίας τὸν θάνατον·
 τώρα ἕμῳς οὔτε ἐκείνους
 τοὺς λόγους ἐντρέπεσαι,
 οὔτε δι' ἡμᾶς τοὺς νόμους
 ἐνδιαφέρεσαι,
 ἐπιδιώκων νὰ (μᾶς) καταλύσῃς,
 καὶ προσπαθεῖς νὰ πράττῃς
 ἐκεῖνα ἀκριβῶς, τὰ ὅποια
 (ἕνας) δοῦλος εὐτελέστατος
 ἤθελε πράξει,
 διότι ἐπιχειρεῖς νὰ δραπετεύσῃς
 παρὰ τὰς συμφωνίας
 καὶ τὰς ὑποσχέσεις,
 κατὰ τὰς ὁποίας συνεφώνησες
 με ἡμᾶς νὰ ζῆς ὡς πολίτης.

Πρῶτον μὲν λοιπὸν νὰ μᾶς ἀπαν-
 [τήσης

εἰς τὸ ἐξῆς κυρίως,
 ἂν δηλαδὴ λέγωμεν ἀληθῆ,
 ἰσχυριζόμενοι ὅτι σὺ ἔχεις συμφω-
 [νήσει

ἐμπράκτως καὶ ὄχι μὲ λόγια
 ὅτι θὰ ζῆς ὡς πολίτης
 συμφώνως πρὸς ἡμᾶς,
 ἢ δὲν εἶναι ἀληθῆ;»
 Τί νὰ εἴπωμεν εἰς αὐτά, Κρίτων;
 (νὰ εἴπωμεν) ἄλλο τι
 ἢ νὰ ὁμολογήσωμεν
 (ὅτι λέγουν ἀληθῆ);
 (Εἶναι) ἀνάγκη, Σωκράτη,
 (νὰ ὁμολογήσωμεν ἔτι λέγουν ἀληθῆ).
 «Ἄλλο τι λοιπὸν (κἀμνεῖς)»,
 θὰ ἔλεγον,
 «ἢ παραβαίνεις τὰς συμφωνίας,
 τὰς ὁποίας ἔκαμες με ἡμᾶς τοὺς ἰδί-
 καὶ τὰς ὑποσχέσεις (σου), [ους,
 ἐνῶ δὲν ἔκαμες τὴν συμφωνίαν
 ἐξ ἀνάγκης οὔτε ἐξηπατήθης
 οὔτε ἐντὸς ὀλίγου χρόνου
 ἐξηναγκάσθης νὰ σκεφθῆς,
 ἀλλ' εἰς διάστημα ἑβδομήκοντα ἐ-
 [τῶν,

κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων
 εἶχες τὸ δικαίωμα νὰ ἀπέλθῃς,

εἰ μὴ ἤρεσκομεν ἡμεῖς
 μηδὲ ἐφαίνοντό σοι
 εἶναι δίκαιαι.
 αἰ ὁμολογίαι,
 σὺ δὲ
 οὔτε Λακεδαίμονα προηροῦ
 οὔτε Κρήτην,
 ἄς δὴ
 ἐκάστοτε φῆς
 εὐνομεῖσθαι
 οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν
 τῶν Ἑλληνίδων πόλεων
 οὐδὲ τῶν βαρβαρικῶν,
 ἀλλ' ἀπεδήμησας ἐξ αὐτῆς
 ἐλάττω
 ἢ (ἀποδημοῦσιν)
 οἱ χῶλοι τε καὶ τυφλοὶ
 καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάπηροι·
 οὕτω
 διαφερόντως τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ὑπὲρ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους
 σοὶ ἤρεσκεν
 ἢ πόλις τε καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι
 δῆλον ἔτι·
 τίνι γὰρ ἂν ἄρεσκοι
 πόλις ἄνευ νόμων;
 νῦν δὲ δὴ
 οὐκ ἐμμένεις
 τοῖς ὁμολογημένοις;
 (ἐμμενεῖς), ὦ Σώκρατες,
 εἰ μὴ ἡμῖν γε πείθῃ·
 καὶ οὐκ ἔσει
 καταγέλαστός γε
 ἐξελθὼν ἐκ τῆς πόλεως».

εἰ μὴ ἡμεῖς δὲν ἡμεῖς ἀρεστοὶ
 μήτε σοὶ ἐφαίνοντο
 ὅτι ἦσαν δίκαιαι
 αἰ (μεταξὺ μας) συμφωνίαι.
 Ἐν τούτοις ὁμῶς σὺ
 οὔτε τὴν Λακεδαίμονα προετίμας
 οὔτε τὴν Κρήτην,
 περὶ τῶν ὁποίων, ὡς γνωστόν,
 κάθε φοράν λέγεις
 ὅτι κυβερνῶνται μὲ καλοὺς νόμους
 οὔτε καμμίαν ἄλλην
 ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων
 οὔτε ἐκ τῶν βαρβαρικῶν,
 ἀλλ' ἀπεμακρύνθης ἀπὸ αὐτῆν
 ὀλιγωτέρας φοράς
 ἀπὸ ὕσας (ἀπομακρύνονται)
 οἱ χῶλοι καὶ οἱ τυφλοὶ
 καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάπηροι·
 τόσον πολὺ
 διαφερόντως τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ὑπὲρ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους
 σοὶ ἦτο ἀρεστὴ
 ἢ πόλις καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι
 προφανῶς·
 διότι εἰς ποῖον δύναται νὰ ἀρέσῃ
 (μία) πόλις χωρὶς νόμους;
 Τώρα δὲ λοιπὸν
 δὲν μένεις σταθερὸς
 εἰς ὅσα ἔχουν συμφωνηθῆ;
 (Θὰ μείνης σταθερὸς), Σωκράτη,
 εἰ μὴ βέβαια μᾶς ἀκούσης·
 καὶ δὲν θὰ γίνῃς
 καταγέλαστος ἀσφαλῶς,
 μὲ τὸ νὰ ἐξέλθῃς ἐκ τῆς πόλεως».

Γραμματικά—Σημασιολογικά.— ἐνέξεσθαι ἀπαρ. μέσ. μέλλ. μετὰ παθητ. σημ. τοῦ ἐνέχομαι τινι=θεωροῦμαι ἔνοχος εἰς τι, ἐνεσχόμεν, ἐνίξομαι, ἐνεσχόμεν, ἐνεσχέθην, ἐνέσχημαι. καθάπτειντο εὐκτ. ἐνεστ. τοῦ καθάπτομαι τινος (=προσβάλλω τινά), καθηπτόμεν, καθάψομαι, καθήφθην, καθήμμαι. διαφερόντως (ἐπίρρ. τροπικόν)=διαφόρως ἀπὸ... (καὶ ποσοτικόν)=ὑπερβολικῶς. ἐπεδήμεις παρατ. τοῦ ἐπιδημέω ὦ=παρὰ μὲν εἰς τὴν πόλιν. ὅτι μὴ=ἐκτός (ἐφ' ὅσον προηγεῖται ἀρνητικὴ πρότ.). οὐδαμῶς τοπικόν ἐπίρρ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως. ἐποιήσω μ. ἀορ. α' τοῦ ποιῶμαι. εἰδέναι ἀπαρ. ἐνεσ. τοῦ οἶδα=γνωρίζω. ἡμεν παρατ. τοῦ εἰμί (α' προσ. πληθ.). ἡροῦ παρατ. τοῦ αἰροῦμαι=προτιμῶ. τοίνυν=δέ (μεταβατικόν). ἐξῆν παρατ. τοῦ ἀπροσ. ἐξεστέ=ἐπιτρέπεται, ἔχω τὸ δικαίωμα. τιμῶμαι ἐμαυτῷ φυγῆς=ὀρίζω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου ὡς ποινὴν ἐξορίαν. ἐβούλομαι—ἐκαλλωπίζου παρατ. τῶν βούλομαι καὶ καλλωπίζομαι=καμαρώνω. δεῖ εὐκτ. ἐνεσ. τοῦ ἀπροσ. δεῖ. τεθνᾶναι ἀπαρ-

παρακ. τοῦ ἀποθνήσκω. ἐφησθα παρατ. (β' προσ.) τοῦ φημί. αἰσχύνει ἐνεστ. (β' προσ.) τοῦ αἰσχύνομαι=ἐντρέπομαι. ἐντρέπει ἐνεστ. (β' προσ.) τοῦ ἐντρέπομαι (=ἐνδιαφέρομαι). πράξειεν καὶ πράξει εὐκτ. ἀορ. α' τοῦ πράττω. ξυνέθου μ. ἀορ. β' τοῦ ξυνείθεμαι=συμφωνῶ. ἀπόκριναι προστ. ἀορ. α' τοῦ ἀποκρίνομαι. φῶμεν ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ φημί. φῆς καὶ φῆς ἐνεστ. (β' προσ.) τοῦ φημί. ἐλάττω ἐπίθ. συγκρ. βαθ. τοῦ ὀλίγος. ὁμολογουμένοις μετ. παθ. παρακ. τοῦ ὁμολογοῦμαι. ἔσει μέλλων τοῦ εἰμί (β' προσ.).

Συντακτικά.—ἐνέξεσθαι ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ φαμέν. σε ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. (ἑτεροπροσωπία). ταῖς αἰτίσεις ἀντ. εἶπερ ποιήσεις (ὑπόθ.) + φαμέν (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος α' εἶδους δηλῶν τὸ πραγματικόν. Ἀθηναίων γεν. διαιρητική. ἐν τοῖς ἐπίρρ. σημ. εἰ εἰποιμι (ὑπόθ.) + ἔν καθάπτοιντο (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος γ' εἶδους δηλῶν ἀπλήν σκέψιν τοῦ λέγοντος. μου ἀντικ. λέγοντες τροπ. μετ. ὅτι... τυγχάνω εἶδ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ λέγοντες. ὁμολογηκῶς κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ τυγχάνω. ὁμολογίαν α' σύστοιχον ἀντικ. αὐτοῖς β' ἀντικ. ὅτι μεγάλα... εἶδ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ φαῖεν. τεκμήρια ὑποκ. μεγάλα κατηγ. τούτων γεν. ἀντικ. εἰς τὸ τεκμήρια. ἡμῖν δοτ. κτητική. ὅτι ἠρέσκομεν εἶδ. πρότ. ὡς ἐπεξήγησις τοῦ τούτων. σοι ἀντικ. εἰμὴ ἠρεσκεν (ὑπόθ.) + οὐκ ἔν ἐπεδήμεις (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος β' εἶδους δηλῶν τὸ ἀπραγματοποίητον. τῶν Ἀθηναίων γεν. συγκριτική. σοι ἀντικ. ἐπὶ θεωρίαν ἐμπρόθ. διορ. σκοποῦ. οὕτε ἄλλοις (ἡλθες), εἰ μὴ (ἡλθες). στρατευσόμενος τελική μετ. ὥσπερ... (ποιοῦνται) ἀναφ. πρότ. εἰδέναι ἀπαρέμφ. σκοποῦ ἐκ τοῦ ἐπιθυμία ἔλαβεν. πόλεως—νόμων ἀντικ. τοῦ εἰδέναι. ἱκανοὶ κατηγ. σοι δοτ. προσωπ. καθ' ἡμᾶς ἐμπρόθ. διορ. συμφωνίας. πολιτεύσεσθαι ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.). τά τε ἄλλα αἰτία. τοῦ κατὰ τι. ὡς ἀρεσκούσης γεν. ἀπόλυτος αἰτιολ. ὑποκειμενικῆς κρίσεως. σοι δοτ. προσωπ. τιμήσασθαι ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. ἐξῆν. φυγῆς γεν. τοῦ τιμήματος. εἰ ἐβούλον (ὑπόθ.) + ἐξῆν (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος β' εἶδους δηλῶν τὸ ἀπραγματοποίητον (ἢ ἀπόδοσις ἀνευ τοῦ ἔν, διὰ τὴν ἀρθῆν ἢ διὰ τοῦ ἀπαρέμφ. τιμήσασθαι δηλουμένη ἔννοια). ἀκούσης-ἐκούσης γεν. ἀπόλυτοι τροπ. ὡς ἀγανακτῶν αἰτιολ. μετ. ὑποκειμενικῆς κρίσεως. εἰ θεοὶ αἰτιολ. πρότ. ὑποθετικῶς εἰσαγομένη. διότι ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ψυχικοῦ πάθους σημαντ. ρημ. (ἀγανακτῶν). τεθνάναι ὑποκ. τοῦ θεοί. σε ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. πρὸ τῆς φυγῆς β' ὄρος συγκρίσεως. θάνατον α' ὄρος συγκρ. (ἀντικ.). ἡμῶν ἀντικ. τοῦ ἐντρέπει. τῶν νόμων παράθεσις. ἐπιχειρῶν αἰτιολ. μετ. πράττεις ἀποπειρατικός ἐνεστ. ἔπειρ... πράξειεν ἀναφ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ πράττεις. ἐπιχειρῶν αἰτιολ. μετ. παρὰ τὰς ξυνθήκας ἐμπρόθ. διορ. ἐναντιότητος. ἡμῖν ἀντικ. τοῦ ξυνέθου. ἡμῖν-τοῦτ' αὐτὸ ἀντικ. εἰ λέγομεν πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ ἀπόκριναι ὡς ἐπεξήγησις εἰς τὸ τοῦτο. ἀληθῆ σύστοιχον ἀντικ. φάσκοντες τροπ. μετ. ὁμολογηκῆναι ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.). σὲ ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. (ἑτεροπροσ.). πολιτεύσεσθαι ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ ὁμολογηκῆναι. ἔργω - λόγῳ δοτ. τροπικά. ἀληθῆ σύστοιχον ἀντικ. τοῦ λέγομεν. ἄλλο τι (φῶμεν) ἢ... ἀνάγκη (ἔστι ὁμολογεῖν). ἄλλο τι (ποιεῖς). οἱ (νόμοι) ὑποκ. τοῦ φαῖεν. ὁμολογήσας-ἀπατηθεῖς - ἀναγκαθεῖς ἐνδοτικά μετ. ὑπὸ ἀνάγκης ἀναγκαστικὸν αἰτιον. ἐν οἷς (ἔτεσιν) ἐπρόθ. διορ. χρόνου. ἐπιέναι ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. ἐξῆν. εἰ μὴ ἠρέσκομεν μηδὲ ἐφαίνοντο (ὑπόθ.) + ἐξῆν (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος β' εἶδους δηλῶν τὸ ἀπραγματοποίητον. σοι δοτ. προσωπ. εἰ ὁμολογίαι ὑποκ. δίκαιαι κατηγ. εἶναι ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ ἐφαίνοντο. εἰς ὑποκ. τοῦ εὐνομεῖσθαι (ἑτεροπροσ.). τῶν πόλεων γεν. διαιρητική. ἐλάττω σύστοιχον ἀντικ. (=ἐλάττωσε ἀποθημίας). ἢ (ἀποδημοῦσε) β' ὄρος συγκρίσεως. δῆλον ὅτι κατήντησεν ἐπίρρ. βεβαιωτικόν, διότι λείπει τὸ ρῆμα τῆς εἰδικῆς προτάσεως (=βεβαίως, προφανῶς). (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος δ' εἶδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. ἡμῖν ἀντικ. καταγέλαστος κατηγ. ἐξείθων τροπ. μετ.